

Monitoring jelentés a Nemzeti turizmusfejlesztési stratégia megvalósításáról 2005-2007.

BEVEZETÉS

A Nemzeti turizmusfejlesztési stratégiát, amely a 2005-2013-ig tartó időtávra fogalmazza meg a turizmusfejlesztési prioritásokat a Kormány az 1100/2005.(X.7.) Korm. határozattal hagyta jóvá. Egyidejűleg felkérte a regionális fejlesztésért és felzárkóztatásért felelős tárca nélküli minisztert, hogy készítsen intézkedési tervet a stratégia megvalósítására, és azt mutassa be a Kormányának.

A 2005-2006-ban indítható intézkedéseket tartalmazó tervet 2006. januárjában vette tudomásul a Kormány. Ezt követően a Magyar Turisztikai Hivatal, illetve jogutódja az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium Turisztikai Szakállamtitkársága 2006-2007. évi munkatervében kiemelt figyelmet fordított az intézkedési tervben foglaltak végrehajtására. Az eredményeket az alábbi jelentés foglalja össze.

1. SZERVEZETI KERETEK

A **Magyar Turisztikai Hivatal** 2006. július 31-ével megszűnt, és jogutódként létrejött az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium **Turisztikai Szakállamtitkársága**. A Szakállamtitkárságon belül a szakállamtitkár titkársága mellett egy főosztály, illetve két osztály (Turisztikai Főosztály, Fejlesztési Osztály, Irányítási Osztály) látja el a szakmai feladatokat a korábbiakhoz képest jelentősen csökkentett létszámmal (35 fő helyett 18 fővel).

Dr. Somogyi Zoltán szakállamtitkár 2007. július 31-vel távozott hivatalából, az új vezető, dr. Kovács Miklós kinevezésére - pályázatot követően - 2007. október 15-ével került sor.

A nemzeti turisztikai marketing tevékenységet a **Magyar Turizmus Zrt.** látja el. a központi egységeken kívül a belföldi hálózatát alkotó regionális marketing igazgatóságai és regionális turisztikai projekt irodái, külföldi képviselői és a Magyar Turizmus Zrt.-vel névhasználati szerződésben álló Tourinform hálózat segítségével. A költségvetésből gazdálkodó szervezetek működésének racionalizálása, és a működés hatékonyságának javítása érdekében 2007. januárjában a Társaság létszáma közel 40%-kal, 136 főre csökkent.

Az NTS megvalósulását figyelemmel kísérő **Monitoring Bizottság** 2006. március 28-án alakult meg a Magyar Turisztikai Hivatal, a vállalkozói szakmai szervezetek (Országos Idegenforgalmi Bizottság, Tourinform Szövetség, TURET, TUTSZ, Magyar Szállodaszövetség, MUISZ, Magyar Vendéglátók Ipartestülete) a munkavállalók, a Magyar Turizmus Zrt., az érintett tárcák (NKÖM, FVM, ICsSzEM, KvVM, PM, GKM, BM, OM, IHM, EÜM, Nemzeti Fejlesztési Hivatal, Országos Területfejlesztési Hivatal), önkormányzatok (TÖOSZ, Megyei Jogú Városok Szövetsége), TERET, oktatási intézmények (Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Iskolák Szövetsége, BGF-KVIF), közreműködő szervezetek (MVF Kht., MFB, VÁTI Kht., Magyar Államkincstár), civil szervezetek (MOTIVÁCIÓ Mozgássérülteket Segítő Alapítvány, Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület, Magyar Természetvédők Szövetsége, Új Kézfogás Közalapítvány, Országos Területfejlesztési Civil Egyeztető Fórum) képviselőinek részvételével.

A testület ügyrendje szerint évente két alkalommal ülésezik, és az alábbi feladatokat látja el:

- a) az NTS célkitűzései teljesítésének évenkénti vizsgálata, eltérés esetén esetleges beavatkozás kezdeményezése, illetve a kívánt cél elérése érdekében a stratégiai eszközök módosítása;
- b) az NTS és Intézkedési terv szükség szerinti aktualizálása az adott évben elkészült kutatások, rendelkezésre álló egyéb új információk alapján, illetve a Stratégia megvalósulásának folyamatában bekövetkező változásoknak megfelelően;
- c) a külső környezet változásainak figyelemmel kísérése (adatgyűjtés, feldolgozás, elemzés) és ezeknek az NTS-ben történő leképezése;

- d) a végrehajtás eredményeinek elemzése, különösen a pályázati úton megvalósított fejlesztések pénzügyi és fizikai megvalósulására;
- e) éves jelentés elkészítése az elvégzett feladatokról, az NTS megvalósulásának előrehaladásáról, az éves jelentés nyilvánosságra hozatala.

Tekintettel a 2006. második félévében elkezdődött jelentős szervezeti és személyi változásokra, az megalakulás óta újabb ülésre nem került sor.

2. ELÉRT EREDMÉNYEK

A stratégiai célok elérését az NTS-ben kijelölt indikátorok alakulásával lehet mérni. A dokumentum többnyire a 2003. évi – ahol ilyen adat nem volt elérhető, ott 2002, vagy 2004. évi adatokat vesz bázisként alapul.

A stratégiában számszerűsített indikátorok a következő átfogó változásokat jelzik:

- a) A turizmus teljesítménye növekedett a vendégéjszakák számát (+8,8%), az egy főre jutó költést (+10,5%), a foglalkoztatottak számát (+12,9%) tekintve. Az átlagos tartózkodási idő ugyanakkor csökkent. (A foglalkoztatottak számának kiemelkedő mértékű növekedésének egyik oka a kormányzat feketemunka felszámolása érdekében tett intézkedései.)
- b) A szezonáltság csökkenését jelzi a kereskedelmi szálláshelyeken a vendégéjszakák havi megoszlásának alakulása: a legalacsonyabb és legmagasabb forgalmú hónapok részaránya között 2003-ban 13,6%pont, 2006-ban 12,1%pont volt az eltérés.
- c) A turizmusban dolgozók kereseti viszonyai nem javultak, míg a nemzetgazdasági szintű átlagkereset 24,8%-kal nőtt, a szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás szektorban csak 17%-kal volt magasabb.
- d) Az önkormányzatok egyre inkább élnek a helyi adóként beszedett idegenforgalmi adó bevételi lehetőségével: közel 5%-kal bővült az adót kivető önkormányzatok száma, a bevételek összege pedig 69%-kal.
- e) Az elmúlt években az infrastruktúra vonatkozásában a gyorsforgalmi úthálózat bővülése terén történt minőségi változás, illetve a repülőterek forgalma is dinamikusan bővült.
- f) A turisztikai képzésben részesülők elhelyezkedési lehetőségeire vonatkozóan részletes információk nem állnak rendelkezésre.
- g) A legjelentősebb turisztikai attrakciók forgalmának részletes vizsgálata nem történt meg a vonzerőleltár hiányában. Ugyanakkor 100 ezer fő/éves látogatószámot 2006-ban elérte több mint 24 múzeum, a Világörökségi helyszínek, Nemzeti Parkok, és a Széchenyi turizmusfejlesztési program keretében támogatott, és már üzemelő 61 fürdő mintegy kétharmada.
- h) Megkezdődött a desztináció menedzsment szervezeti rendszer kialakításának előkészítése, elkészült a TSZÁT egységes szakmai szempontrendszere, amely alapján szakmai kézikönyv és pályázati útmutató készül.
- i) Az NTS pénzügyi terve alapján a turizmus fejlesztését a 2005-2007. közötti időszakban összesen 99,6 milliárd forint kormányzati, 5,4 milliárd Ft önkormányzati és 118 milliárd Ft magán forrás felhasználásával kellett elősegíteni. Ezen belül az európai uniós és ehhez kapcsolódó hazai társfinanszírozás összege 52 387 MFt, 36 657 MFt a turisztikai célú iránymutatás és 10 056 MFt a regionális forrás (ebből 3 956 MFt IFA hozzájárulás). A tény adatok azt mutatják, hogy
 - o Az NFT 1 2005-2006. közötti pályázata (ROP+AVOP+GOP) keretében mintegy 27 milliárd Ft támogatással 0,5 milliárd Ft önkormányzati/non-profit szervettől származó és 12,2 milliárd Ft vállalkozói forrás bevonására került sor;
 - o az ÚMFT ROP 2007-2008. évi akcióterve szerint meghirdetett turisztikai pályázatok keretösszege 154,4 milliárd Ft;
 - o a turisztikai célú iránymutatás összege 2005-2007. között 31 milliárd Ft volt.
 - o a regionális források (decentralizált területfejlesztési) között mintegy 8 milliárd Ft állt a turizmus fejlesztéséhez rendelkezésre

- o a pályázatokon kívül megvalósult turisztikai célú önkormányzati és magán beruházásokról nem állnak rendelkezésre összefoglaló adatok.

Indikátorok:

1. GDP részesedés Az ágazatonként kimutatott GDP táblázatokban a turisztikai ágazat hozzájárulását kizárólag a szálláshely-szolgáltatásból és vendéglátásból származó eredményekből számítják. A turizmus GDP-hez való teljes hozzájárulása (közlekedés, kereskedelem, egyéb szolgáltatások igénybe vétele) a Turizmus szatellit számlával határozható meg.

	Szálláshely, vendéglátás aránya a GDP-ben	GDP arány a multiplikátor hatással együtt
2002	1,8%	n.a.
2004	2,5%	8,5%
2006	2,5%	8,5 %
2013 cél	3,0%	10 %

2. A szektorban elért átlagkereset

	Nemzetgazdaságban	Szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás
2003	137.187 Ft	87.475 Ft
2006	171.200 Ft	102.900 Ft
2013	Szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás ¹ a bruttó havi átlagkereset eléri a nemzetgazdaságra érvényes bruttó átlagkeresetet	

3. IFA bevétel alakulása

2003	3330 MFt
2006	5634 MFt
2013 cél	6660 MFt

4. IFA-t kivető önkormányzatok száma

2003	466
2006	489
2013 cél	Valamennyi turizmusban érdekelt önkormányzat

5. Vendégéjszakák számának alakulása a kereskedelmi szálláshelyeken,

2003	18,0 millió
2006	19,6 millió
2013 cél	24,0 millió

6. Egy főre eső költség

	A külföldi turistákra jutó átlagos fajlagos költség
2003	190 euró
2006	210 euró
2013 cél	500 euró

7. Átlagos tartózkodási idő külföldi/belföldi

¹ "H" nemzetgazdasági ág: COICOP- nomenklatúra szerint: vendéglátás és szálláshely szolgáltatás

	Kereskedelmi szálláshelyeken az átlagos tartózkodási idő
2003	2,9 nap
2006	2,7 nap
2013 cél	4 nap

8. Vendégéjszakák szezonális megoszlása:

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Össz.
2003	3,6%	3,5%	5,0%	6,6%	9,4%	11,3%	16,5%	17,2%	9,3%	7,8%	5,3%	4,5%	100%
2006	4,2%	4,1%	5,6%	7,1%	8,8%	10,4%	15,8%	16,2%	9,5%	7,7%	5,5%	5,1%	100%
2013 cél	Az egyes hónapokat jellemző százalékos vendégéjszaka eloszlás szélső értékei közötti különbség ne legyen több 9 % pontnál,												

9. Megvalósuló nagyprojektek száma

	1 mrd Ft, vagy annál nagyobb költséggel megvalósuló nagyprojektek száma
2004	
2006	5db (NFT1 ROP)
2013 cél	10 db

10. Gyorsforgalmi utak hossza

2004	682 km
2006	1000 km
2013 cél	A 2003. évi CXXVIII. tv. szerinti ütemezésben

11. Budapesti és regionális repülőterek éves forgalma

	Ferihegy I-II	Sármellék
	Forgalom	Forgalom
2003	4.640 ezer fő	21.668 fő
2006	8.270 ezer fő	80 ezer fő
2013 cél		

12. Foglalkoztatottak száma a turizmusban és szezonális alakulása (KSH)

	Nemzetgazdaságban	Szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás
2003	3 900 ezer fő	139 ezer fő
2006	3 930 ezer fő	157 ezer fő
2013 cél	200 ezer embernek közvetlenül, további 200 ezernek pedig közvetve biztosít bejelentett munkalehetőséget	

A stratégiában felsorolt többi indikátorra (turisztikai attrakciók látogatottsága és bevételei, nemzetközi hajóállomás kapacitása és forgalma, felújított és új építésű szálláshelyek száma, új munkahelyek a turizmusban, turizmussal foglalkozó közép- és felsőoktatási intézményekben végzetek száma és a végzést követően a szakmában elhelyezkedők aránya, regionális, helyi desztinációmendzsmnt szervezetek száma, IFA-t kivető önkormányzatoknál alkalmazott turisztikai referensek száma, szakmai szervezetek reprezentativitása) vonatkozóan egyenlőre nem állnak rendelkezésre megbízható adatok.

3. AZ NTS-HEZ KAPCSOLÓDÓ FELADATOK

Az intézkedési tervben meghatározott konkrét feladatok megvalósítása érdekében az alábbi intézkedések történtek:

3.1. Emberközpontú és hosszú távon jövedelmező fejlődés

- a) A **közgazdasági feltételrendszer** területén elsőrendű cél a turisztikai vállalkozások helyzetének javítása, a legális foglalkoztatás bővítése, a turisztikai szezon meghosszabbítása. A turizmust érintő pénzügyi-gazdasági szabályozórendszer felülvizsgálatára és módosítására minden évben az adó- és költségvetési törvények készítéséhez kapcsolódóan került sor. 2005-től folyamatosan minden évben sikerült egy-egy, a turizmus fejlődése szempontjából fontos szabályozóelemet módosítani. Ilyenek a falusi turizmus adókedvezményének bővítése, az üdülési csekk felhasználásának szélesítése, az étkezési jegyek adómentes értékhatárának folyamatos emelése, a televízió üzemen tartási díj, árres ÁFA szabályozás korrekciója.
- b) A közgazdasági **döntés-előkészítő munka** hatékonyságának javítására turisztikai adatbázis készült, melynek használatával lehetőség nyílik a turizmus egyes szakágazati pénzügyi-gazdasági folyamatainak elemzésére, a tervezett szabályozóváltozások modellezésére, hatásvizsgálatok elvégzésére.
- c) Figyelemmel a költségvetés helyzetére a nemzetközi irányzattal összhangban a turisztikai szolgáltatások **kedvezményes ÁFA kulcsok** alá történő besorolására a 2009-től kezdődő átfogó adóreform keretében kerülhet sor.
- d) A turizmus **nem gazdasági hatásainak** felmérése érdekében elkezdődött a turizmus életminőségre gyakorolt hatásának vizsgálata. Elkészült a turisztikai életminőség index kidolgozását megalapozó tanulmány illetve három településen adatgyűjtések kezdődtek a komplex vizsgálati módszer tesztelése és alkalmazása érdekében. A KSH a lakosság utazási szokásait vizsgáló kérdőívét kiegészítették az ÖTM Turisztikai Szakállamtitkárság által összeállított, a turizmus és az életminőség összefüggéseit feltáró kérdésekkel. A 12.000 háztartásban a kérdésvizsgálat 2007. októberében megtörtént, első eredmények 2008. februárjában várhatóak.

3.2. Attrakciófejlesztés

- a) A kilenc **regionális turizmusfejlesztési stratégia** aktualizálása megtörtént, és ennek alapján került sor az Új Magyarország fejlesztési terv regionális operatív programjai turisztikai intézkedéseinek kidolgozására.
- b) A Nemzeti turizmusfejlesztési stratégiában **kiemelt turisztikai termékként** meghatározott egészségturizmus összehangolt fejlesztése érdekében elkészült az **egészségturizmus** fejlesztési stratégiája (2007. július), illetve a Magyar Turizmus Zrt. és a Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Szövetség közreműködésével a **lovas turizmusfejlesztési** stratégia. Előkészületben van az **ökoturizmus** fejlesztési stratégia kidolgozása. Az **ifjúsági turizmus** keresleti-kínálati oldal vizsgálatán alapuló kutatásának elkészítése ugyancsak elkezdődött. A 10 millió forint költségű kutatás várhatóan 2007. év végéig készül el.
A Falusi és Agroturizmus Országos Szövetsége (FATOSZ) az FVM megrendelésére tanulmányt készített a **falusi turizmus stratégiájáról**, amely tartalmazza termékfejlesztéssel, a támogatások feltételrendszerével kapcsolatos javaslataikat.
- c) A turisztikai vonzerőfejlesztések támogatására a 2004-2006-os programozási időszakban a **Regionális fejlesztés operatív program** keretében volt lehetőség. A program fejlesztési területei:
 - nemzeti parkok és más védett természeti területek turisztikai látogathatóságához szükséges fejlesztések ösztönzését,
 - a jelentős idegenforgalmi potenciállal rendelkező világörökségi helyszínek és történelmi városközpontok fejlesztését,
 - kastélyok és várak turisztikai funkciókkal való fejlesztését;

- múzeumok látogatóbarát fejlesztését, valamint az
- aktív turizmushoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztéseket.

Az Irányító Hatóság a fenti célok elérése érdekében a fenti fejlesztésekre rendelkezésre álló eredeti allokációt 12%-os mértékben vállalta túl, 30,69 Mrd forint értékben kötött szerződést,

		Beérkezett pályázatok (db)	Támogatott pályázatok (db)	Megítélt támogatás (mrd Ft)
<i>ROP-1.1. Turisztikai vonzerők fejlesztése</i>	<i>Intézkedés</i>	147	48	22,28
ROP-1.1.1. Nemzeti parkok és más védett természeti területek fejlesztése	Komponens	46	16	7,30
ROP-1.1.2. jelentős idegenforgalmi potenciállal rendelkező világörökségi helyszínek és történelmi városközpontok fejlesztése		43	12	8,26
ROP-1.1.3. Kastélyok és várak turisztikai funkciókkal való fejlesztése		20	6	3,71
ROP-1.1.4. Múzeumok látogatóbarát fejlesztése		5	3	0,58
ROP-1.1.5. Aktív turizmushoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztése		33	11	2,42

mely 142 db támogatott projektet jelent, az alábbiak szerint.

Az intézkedés céljainak teljesülése az indikátorok alapján:

Típus	Mutató		Célkitűzés (2008)	Tényadat
	Meghatározás	Mértékegység		
Eredmény	A támogatás hatására létrejött munkahelyek száma	db	50-200	22
Eredmény	A támogatás hatására létrejött munkahelyek száma a 4 legfejletlenebb régióban	db	30-140	15
Eredmény	A támogatott turisztikai vonzerők látogatói számának változása	%	8-12% növekedés	12,24%
Output	Támogatott turisztikai vonzerők száma	db	42-55	48

1. komponens: *Nemzeti parkok és más védett természeti területek turisztikai látogathatóságához szükséges fejlesztések ösztönzése*

- nemzeti park: 8
- más védett természeti terület: 31

Az 1. komponens keretében 16 db támogatott projekt van. A 8 db nemzeti parkhoz kapcsolódó projektek fejlesztései összesen 5 nemzeti parkot érintenek (Hortobágyi NP, Duna-Dráva NP, Duna-Ipoly NP, Körös-Maros NP, Balaton-felvidéki NP), esetenként több helyszínen is. A 31 db

más védett természeti terület a fejlesztett 5 nemzeti park valamelyikéhez kapcsolódik, illetve 3 projekt megvalósítási helyszíne kizárólag más védett természeti terület.

2. komponens: *Jelentős idegenforgalmi potenciállal rendelkező világörökségi helyszínek és történelmi városközpontok fejlesztése*

- világörökségi helyszín: 6
- történelmi városközpont: 6

A 6 db világörökségi helyszín indikátor valójában 3 világörökségi helyszínt jelent (Pécs – Ókeresztény sírkamrák, Pannonhalmi Bencés Apátság és Tokaj-hegyaljai borvidék és kultúrtáj). A Tokaji kultúrtáj, mint világörökségi helyszín fejlesztésére 4 projekt is irányul összesen 18 helyszínen (településen). A 6 történelmi városközpont 6 különböző várost érint.

3. komponens: *Kastélyok és várak turisztikai funkciókkal való fejlesztése*

- kastély: 4
- vár: 2

4. komponens: *Múzeumok látogatóbarát fejlesztése*

- múzeum: 3

5. komponens: *Aktív turizmushoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztés*

- kerékpárút: 11

A munkahelyek és a látogatók számának bővülésére vonatkozó indikátorok a projektek befejezése után az úgy nevezett fenntartási időszakban előre láthatóan teljesülni fognak. A projektek nagy többségénél a kivitelezés zajlik, sok projekt pedig már túl van a műszaki átadáson is. 2006. végéig összesen 14 projektnél fejeződött be a fizikai megvalósítás, és a felénél a zárójelentés is elfogadásra került, így 2006. végén 7 projekt lépett a fenntartás/működtetés időszakába.

A szerződés módosítási kérelmek elsősorban a projekt megvalósítási időtartamának meghosszabbítására, kisebb pótmunkákra és költségvetési átcsoportosításra irányultak. Szerződés meghosszabbítási kérelmek jellemzően a kerékpárutas projekteknél fordultak elő, ugyanis ezeket a projekteket súlyosan érintette a 2006. év eleji árvíz. Az átázott töltések miatt nem tudták megkezdeni a beruházásokat, illetve az épülő vagy már majdnem kész kerékpárutak víz alá kerültek, ami miatt a befejezési határidőt meg kellett hosszabbítani (pl.: Dunakeszi, Szentés, Csongrád, Szentendre).

d.) **Hazai finanszírozású** támogatási programok:

- A **műemlékfürdők fejlesztésére** 2005-2007-ben meghirdetett pályázatok keretében 9 (Lukács, Gellért – 2 ütem, Széchenyi-2 ütem, Budai Irgalmas Rend Kórház Török fürdője, egri Török Fürdő, székesfehérvári Árpád fürdő és az esztergomi Szent István Artézi fürdő) újulhat meg összesen 4.800 millió Ft összegű támogatással.
- 2007-ben a **turisztikai vonzerővel bíró rendezvények** támogatása négy szinten történt:
 - Turisztikai jelentősége miatt évek óta kiemelt eljárásban részesül a **Budapesti Tavasz Fesztivál**, amely támogatása egy 2009-ig érvényes háromoldalú (kulturális tárca, Budapest Főváros Önkormányzata, turisztikai szakterület) keret-megállapodás történik. 2007-ben 224 millió Ft-tal támogattuk a fesztivált. Az ez évi fesztivál költségvetése 1,3-1,4 milliárd forint, ennek kb. 38%-át teszi ki az állami támogatás (az ÖTM mellett az Oktatási és Kulturális Minisztérium és a Nemzeti Kulturális Alap, valamint Budapest Főváros Önkormányzata a támogatók.).
 - A **nemzetközi, országos turisztikai vonzerővel** rendelkező kulturális rendezvények/fesztiválok támogatására a Nemzeti Kulturális Alappal (NKA) közös pályázat kiírására került sor. A Turisztikai céllelőirányzatból 200 M Ft, NKA forrásból 100 M Ft állt rendelkezésre e célra. A pályázat eredményeként 36 rendezvény kapott támogatást. A 2008. évi rendezvények támogatására 400 M Ft-os keretösszeggel írunk ki szintén az NKA-val még 2007-ben közös pályázatot.
 - **Regionális**, vagy ennél szűkebb **turisztikai vonzerővel** bíró rendezvények támogatása a regionális pályázati rendszerben történik, így összességében 580 M Ft-tal támogattuk e rendezvényeket.

- A **turisztikai vonzerővel bíró sportrendezvényeket** a Sport Szakállamtitkársággal történt szakmai egyeztetés alapján 100 M Ft keretösszeggel támogattuk.
 - Az ifjúsági szakterülettel az **ifjúsági turizmus fejlesztése** érdekében kötött megállapodás keretében 2006-ban pályázat kiírására került sor a nem üzleti célú közösségi, szabadidős szálláshelyek felújítására és fejlesztésére. A 178 millió Ft támogatásból 54 projekt valósul meg.
 - A **tematikus kulturális útvonalak** létesítését a kulturális tárca a turisztikai szempontok figyelembe vételével meghirdetett 2006. évi pályázata keretében 20 millió forint támogatást biztosított.
 - A 2007. évben meghirdetett **regionális turisztikai pályázatok** összesen 890 millió forint TC támogatással járultak hozzá a termékfejlesztési, rendezvény és marketing projektek megvalósításához.
- e) Az **Új Magyarország Fejlesztési terv regionális operatív programjai** forrásainak átlagosan több mint 20%-át turizmusra fordítják, ami 2013-ig mintegy 300 milliárd Ft támogatást jelent. Ez a szektor pozíciójának erősödését jelenti 4,6%-os részesedéssel a 2004-2006. között végrehajtott NFT 2,7%-os arányához képest.
- A Regionális Operatív Programok turisztikai részeinek, valamint a hozzájuk kapcsolódó akciótervek turisztikai konstrukcióinak, illetve a pályázatok szakmai feltételeinek kidolgozásában a Turisztikai Szakállamtitkárság szorosan együttműködött az azokat készítő Irányító hatósággal és regionális fejlesztési ügynökségekkel.
- Az **EMVA turisztikai támogatásaival** kapcsolatos egyeztetésekben is részt vesz a szakterület különös tekintettel a regionális és vidékfejlesztési támogatási jogcímelek lehatárolására.
- Az EU-támogatásra számot tartó nagyprojektek gyűjtése, előkészítése során a Turisztikai Szakállamtitkárság jogelődje (a Magyar Turisztikai Hivatal) tíz projekt kidolgozott anyagait adta le a Nemzeti Fejlesztési Ügynökségnek. A kormány 2007. júliusában 24 turisztikai projekt támogatásáról, illetve továbbfejlesztéséről döntött. Ezek közül 7 a Turisztikai Szakállamtitkárság által gyűjtöttek közül való.
- f) A Magyar Turizmus Zrt. és külső szakértők közreműködésével módszertan készült a **turisztikai vonzerő leltár** elkészítésére, amelynek alkalmazása az e-turizmus stratégia megvalósításával lehetséges.
- g) A **turisztikai információs rendszer** szakmai követelményeivel kapcsolatban szakértői anyag készült.
- A Magyar Turizmus Zrt. – lépést tartva a nemzetközi tendenciával – mind nagyobb hangsúlyt fektet a magyar turizmus interneten való megjelenítésére. Ennek megvalósításához egy teljes körű e-marketing / e-commerce stratégia készült 2007-ben, amely a nemzeti turisztikai portál továbbfejlesztésének alapja lett. Ebben – többek között – megfogalmazódott, hogy megújul a szolgáltatói adatbázis (On-TIR) és új rendszerbe integrálódik.
- Már 2006-ban elkezdődött az adatbázis-újraépítés megvalósítása. A cél az volt, hogy az ONTIR (Online Turisztikai Információs Rendszer) adatbázis korszerűbbé váljon. Fontos szempont, hogy kényelmesebb, gyorsabb és pontosabb keresést és találatot biztosítson az itthon.hu látogatói számára, hogy kezelhetőbb legyen a karbantartói felület, amellyel az adatbázis karbantartóinak munkája válik hatékonyabbá és a Társaság által üzemeltetett valamennyi weboldal egyazon adatbázist használjon.
- Az új adatbázis és a megújult itthon.hu portál 2007. november 16-án kezdte meg működését. Ez az átalakítás azért is kiemelten fontos volt, mert a 2005-től folyamatosan átalakuló (úgynevezett „Talent arcullattal bíró”) képviseleti oldalak is ezt az adatbázist használják. 2008. végére az összes képviseleti oldal átalakul és akkorra már nemcsak ők, de az itthon.hu honlapba integrált régiós oldalak is ebből az adatbázisból fognak táplálkozni.
- h) A turisztikai régiók közül Budapesten, a Balatonnál, a Dél-Dunántúlon működik regionális szintű **turisztikai kártyarendszer**.

- **Budapest kártya** „Az egész város a zsebében” - BTH Budapesti Turisztikai Szolgáltató Kht. 1997-ben vezette be. Az első évek nehézségei után jelenleg évente már 100 ezer darabnál is több fogy belőle (2005: 137 ezer). Érthető módon elsősorban a Budapestre érkező külföldiek vásárolják, nagy előnye, hogy a sok egyéb kedvezmény mellett, a 2, vagy 3 napos kártyák korlátlan, ingyenes közlekedést tesznek lehetővé a BKV járatain, amely nagyban megkönnyíti a fővárosba látogató külföldiek életét.
- **Magyar Turizmus Kártya:** „Igényeinek megfelelő színvonalon és olcsóbban pihen, ha zsebében a Magyar Turizmus Kártya!” - Hotelinfo terméke, a Magyar Turizmus Kártya. A kártyához kapcsolódóan vannak olyan kedvezmények, amelyeket egyszerűen a kártya felmutatásával kaphat meg a felhasználó - azaz az érvényességi időn belül korlátlanul élvezheti -, míg más esetekben ez néhány alkalomra korlátozódik, ekkor a kártya mellett található szelvényfüzet megfelelő értékszelvényének leadása szükséges az olcsóbb, vagy ingyenes szolgáltatás igénybevételéhez. Ár 6.240 Ft.
- **Balaton Turizmus Kártya** „Fedezze fel újra a Balatont!” - Az egy évig érvényes Balaton Kártya Standardet, 4 napos, 10 napos, valamint családoknak kialakított csekkfüzetek egészítik ki, amelyekkel számos közlekedési és kulturális szolgáltatás vehető igénybe kedvezményesen.
- A **Dél-dunántúli régióban** 2005-ben vezettek be – kísérleti jelleggel – hasonló, kuponos kártyát (füzetet), de ez nem jelentett áttörést a belföldi turizmus élénkítésében.
- A „Budapest vendégül látja Magyarországot” kampány kapcsán már egy újgenerációs kártya került kialakításra, mely a pénzügyi elszámolást egyszerűsítve felhasználó- és szolgáltató-barátabb.
- **Belföldi Turistakártya (Belföldi Szállások Turizmuskártya)** „Az utazás szabadsága” - A nyíregyházi E-projekt Kft. terméke, az érvényességi idő alatt a Belföldi Szállások Turizmuskártya-val a weblapon feltüntetett elfogadóhelyeken (400 elfogadóhely), az azon feltüntetett kedvezmények vehető igénybe, ára 2.500 Ft.
- **Belföldi Utazás Kártya** „Utazz velünk Magyarországon!” - Az évente megjelenő, Belföldi Szállaskatalógushoz kapcsolódó a katalógusban szereplő helyeken kedvezményeket nyújtó kártya.
- **Winline Magyar Borturizmus Kártya** - A magyar borturizmus elősegítését és a magyar borok piaci versenyképességét erősítő céllal indult útjára 2006-ban a bor és gasztronómia évében a Winline Magyar Borturizmus Kártya. A kártya országszerte számos borturizmushoz kapcsolódó helyen nyújt kedvezményt (borászatok, éttermek, borszaküzletek, szálláshelyek). A kártyához jár a Hungarian Wine Guide című útikönyv, amely tartalmazza Magyarország borvidékei térképét.
- A fentiekben túl több turisztikai desztináció, város rendelkezik saját kártyával (Badacsony kártya, Keszthely kártya, Bük kártya stb.).

Mint a fentiekből is kitűnik több kártya céljai, szolgáltatási köre között van átfedés, ami gyengíti a lehetőségeiket, illetve a Budapest kártyától eltekintve egyik kártya sem nevezhető sikeresnek. Alapvető hiányosságok vannak a kártyák promóciójával, ami negatívan befolyásolja az értékesítés hatékonyságát is. A (potenciális) belföldi turisták csak kis százaléka rendelkezik információval a turisztikai kártyákról, illetve azok előnyeiről. A kártyarendszer továbbfejlesztése szempontjából tehát az offenzív marketingtevékenység, főként a bevezetési szakaszban meghatározó fontosságú.

Akár hazai, akár nemzetközi kártyák működését vizsgáljuk a tapasztalatok rendkívül vegyesek. Egyes kártyák a bevezetés szakaszától sikeresek, vannak kártyák, amelyek több éves veszteséges működést követően fordultak jövedelmezőre, más esetekben a szolgáltatási háttér átalakítása, vagy a hatékonyabb marketing sem javított érdemben (pl. Graz) az eladási statisztikákon.

Néhány fontos szempont, amelyet turisztikai kártya bevezetésénél figyelembe kell venni:

- Kártya önmagában nem termék, ha így kezelik kudarccra lesz ítélve.

- A turisztikai kártya mögött valóságos, rendszerezett, magas színvonalú (ideális esetben ellenőrzött) turisztikai szolgáltatásoknak kell állnia.
- A kártyával elérhető kínálat nem lehet egyoldalú (szolgáltatási sokféleség – így jobban megéri a vendég számára) ez alól kivételt jelentenek pl. a szálláshelykártyák, tematikus kártyák (pl. borturizmus) amelynek célja, hogy egy bizonyos típusú szolgáltatáshoz az ország legkülönbözőbb részein is kedvezményesen lehessen hozzájutni.
- Ármeghatározás
- Legyen benne olyan kulcsszolgáltatás, amely praktikus, így már önmagában ezért érdemes megvenni a kártyát (pl. közlekedés)
- Piaci bevezetés, marketing, terjesztés
- Kártya menedzselés
- Ugyanazon a területen ne legyenek konkurens kártyák, átfedések

Több régióban felmerült a régiós turisztikai kártya bevezetésének igénye, egyes régiók (pl. Közép-Dunántúl) a ROP akcióterveiben is szerepelteti ezt a célt. A nemzetközi minták alapján ez indokolt és sikeres kezdeményezés lehet, előtte azonban fontos lenne a kártya kialakításának, bevezetésének feltételeit, alternatíváit alaposan megvizsgálni.

- i) **Budapest, mint kiemelt turisztikai desztináció** fejlesztése érdekében együttműködés kezdődött el a Fővárosi Önkormányzattal a turizmus szempontjából kiemelt jelentőségű fejlesztési projektekről (látogató központ, kongresszusi központ egyéb nagyprojektek).

Az ÖTM megkezdte a vagyonkezelésében lévő Tüskecsarnok kongresszusi funkcióváltása érdekében magánbefektető bevonására irányuló pályázat kidolgozását, az átalakítással kapcsolatban az első lépéseket 2007. januárjában tettük meg. Felsővezetői döntés született, hogy a projektbe magánbefektető bevonását kell kezdeményezni, megvizsgálva az európai uniós forrás bevonásának lehetőségét is. A szükséges koordinációt és a Kormány számára szükséges jelentés elkészítését a TSZAT végezte. A projekt előkészítés során eddig megtett főbb szakaszok az alábbiak voltak:

- ✓ A Kormány 2007. április 25-én „A Tüskecsarnok beruházás befejezésére irányuló eljárás előkészítéséről és lebonyolításáról” című előterjesztésben foglaltakat jóváhagyólag tudomásul vette.
- ✓ A TSZAT a jelentésben foglaltaknak megfelelően folytatta a projekt előkészítését, amelynek folyamánként a projektet – külső tanácsadók bevonásával – európai uniós forrás igénybevitelét lehetővé tevő kiemelt nagyprojektként előkészítettük, s az NFÜ-nek megküldtük. A Kormány 2007. július 25-ei ülésén a Tüskecsarnok beruházást kiemelt projektként továbbfejlesztésre javasolta.
- ✓ A megbízott tanácsadók áttekintették a létesítménnyel kapcsolatos teljes szerződésállományt, s elvégezték a műszaki állapot felmérését és értékbecslését.
- ✓ A pályázati kiírás tervezete szerint a magánbefektető feladata a funkcióváltás megvalósítása, valamint a létesítmény üzemeltetése lesz. Az ehhez szükséges pályázati dokumentáció tervezetét tanácsadók segítségével a TSZAT előkészítette. Jelenleg a pályázati dokumentáció véglegesítése folyik.

- j) A **Balaton, mint kiemelt desztináció** fejlesztése érdekében az ÚMFT közép- dél- és nyugat-dunántúli regionális operatív programjainak közös finanszírozásával egységes vonzerőfejlesztési pályázatok meghirdetésére került sor. A Balaton komplex turisztikai termék és attrakcióvá fejlesztését meghatározó regionális turizmusfejlesztési stratégiában megfogalmazott prioritások mentén a TDM Szervezetek kialakításának mintaprojektje is a régióban található (Gyenesdiás).

A Magyar Turizmus Zrt. 2004 óta kiemelt terméként kezeli a Balatont, mind külföldi, mind belföldi marketingkommunikációjában. Ennek köszönhetően a balatoni turizmus évek óta nem látott fejlődésnek indult, a növekedés (az évente 5-7% -kal növekvő belföldi turizmus) jelentősen kompenzálta a beutazó forgalom elmaradását.

- k) 2006-ban elkészült egy szakmai javaslat, amelynek első egyeztetését követően az az álláspont alakult ki, hogy célszerű a desztinációmenedzsment szervezetek megalakulását követően meghatározni az **új kiemelt turisztikai területeket**. A desztinációmenedzsment szervezetek feladatai közé be kell venni azokat a tevékenységeket, amelyek alapján minősíthető a térség turisztikai jelentősége, az ÚMFT ROP-jainak finanszírozásával 2008-ban jelenik meg a támogatási pályázat.

3.3. A turistafogadás feltételeinek javítása

Az intézkedési terv 22 feladatot fogalmazott meg a **turistafogadás közlekedési, környezeti feltételeinek illetve szálláshelyi, vendéglátó és egyéb szolgáltató** háttérének fejlesztése érdekében. A feladatok egy részének (közúti, vasúti, vízi, légi közlekedés fejlesztése, kereskedelmi, banki egészségügyi szolgáltatások turistabarát feltételeinek kialakítása), teljesítésére nem került sor a turisztikai szakterület szűkös emberi erőforrásaira való tekintettel. Nem készültek az adott szakterületre vonatkozó konkrét fejlesztési javaslatok, hanem – lehetőség szerint – a folyamatban lévő egyeztetéseken igyekeztünk érvényesíteni a turizmus szempontjait. A költségvetés korlátozott teherbíró képessége miatt az elmúlt időszakban a fejlesztési programok alakításában a műszaki állapotjavítás fontossága vált elsődlegessé, a turisztikai szempontok érvényesíthetősége korlátozott volt. Meg kell jegyezni, továbbra is előfordul, hogy a turizmust érintő stratégiai döntések előkészítése során – pl. Budapest Airport zajterhelése, vasúti szárnyvonalakon közlekedő járatok szüneteltetése – a szakterület nem, vagy csak késve kapcsolódhat be a kormányzati ágazati egyeztetésbe. A végrehajtott intézkedések az alábbiakban foglalhatók össze:

- a) Az **ideiglenes határátkelőhelyek** létesítése az elmúlt időszakban az osztrák, szlovák, román határszakaszon jól haladt, az ukrán, szlovén, horvát, szerb szakaszokon pedig a kétoldalú tárgyalások függvényében alakul. A határátlépést jelentősen segíti a nyugati határszakaszon a Schengeni megállapodás december 21-vel kezdődő érvénybe lépése, mellyel a nyugati határszakaszon megszűnik a határellenőrzés.
- b) A **kisvasutak turisztikai hasznosítására** vonatkozóan szakértői tanulmány készül, illetve az ÚMFT ROP turisztikai vonzerő fejlesztési pályázata keretében támogatható jogcím.
- c) A **regionális repterek** közül Sármelléken ír befektető közreműködésével megvalósult a repülőtér infrastruktúrájának korszerűsítése, a terminál éves befogadóképessége 300.000 főre emelkedett. Debrecenben és Pécsen magánbefektetők részvételével tervezi az önkormányzat a repülőtér fejlesztését.
- d) A **települési környezetszépítés és a szemléletformálás** jó példája a „Virágos Magyarországért” és a „Tiszta Magyarországért” mozgalom. A kezdeményezés célja a környezeti kultúra javítása, a turisták által is látogatott településrészek barátságossá tétele, az önkormányzatok, a civil szervezetek, az iskolák és a lakosság bevonásával.

A „Virágos Magyarországért” mozgalom és verseny több mint egy évtizedes múltra tekint vissza és bevonult a belföldi köztudatba. A „Tiszta Magyarországért” mozgalom keretében 2005-ben és 2006-ban a Magyar Turizmus Zrt. jelképes takarítási akciót szervezett a szolgáltatók bevonásával abból a célból, hogy felhívjuk a szolgáltatók és más turizmusban érdekeltek figyelmét a gondozott környezet fontosságára. A legjobban szennyezett Budapesten 2008-ban graffiti eltávolítási akcióban veszünk részt partnereinkkel és a médiával közösen.

Vendégharát Múzeum Díj: a díj odaítélése idén az eddiektől eltérő módon történt meg, internetes szavazással maguk a látogatók dönthettek a díjazotról. A program célja az elmúlt években történt látogatóbarát fejlesztések híre eljusson mind a belföldi, mind a külföldi potenciális vendégekhez. A múzeumok két kategóriában versenyeztek egymással - regionális illetve országos jelentőségű múzeum -, mindkét kategóriában az első három legtöbb szavazatot elnyerő kulturális intézmény részesül támogatásban. A díj: a kiírók által rendelkezésre bocsátott keretösszeg erejéig a nyertes intézmény és a Magyar Turizmus Zrt. által közösen

kiválasztott marketingakciók költségét a Zrt. fedezte. A program meghirdetésekor a támogatásra rendelkezésre álló keretösszeg 4 millió 250 ezer forint volt. Díjazottak: Míves Tojásgyűjtemény Zengővárkony, Petőfi Múzeum Kiskőrös, Természettudományi Múzeum, Berthold István Látogatóközpont Sarrod (Fertő-Hanság Nemzeti Park), Terrorháza, Wosinski Mór Múzeum Szekszárd

- e) A **közbiztonság**, és a turisták biztonságérzetének növelése érdekében 2006-ban és 2007-ben is folytatódott az együttműködés a turisztikai szempontból kiemelt területeken (Budapesten és a Balatonnál) a rendőri szervekkel.
- f) A **kerékpárúthálózat** és ahhoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztésére a GKM 2 milliárd Ft keretösszeggel hirdetett pályázatot, amely összeg 100 km kerékpárút megépítését teszi lehetővé. Az ÚMFT regionális operatív programjai keretében meghirdetett pályázatokon van lehetőség támogatást igényelni.

A Magyar Turizmus Zrt. Termék Csoportja a kerékpáros turizmust promóciós eszközeivel folyamatosan népszerűsíti (Zöldturizmus Éve kampány, kerékpáros térkép 22.000 magyar és 11.000 német példányban, sajtótájékoztató például a Tisza-tavi kerékpárút átadása kapcsán, Európai Mobilitási Hét és Autómentes Nap népszerűsítése, study tour szervezése, stb.) és ennek érdekében együttműködik a Magyar Kerékpáros Klubbal.

- g) A **szálláshelyfejlesztéseket** 2004-2006 között a Nemzeti fejlesztési terv fogadóképesség fejlesztési pályázata támogatta.

ROP-1.2. Turisztikai fogadóképesség javítása	Intézkedés	425	94	8,41
ROP-1.2.1. Szálláshelyek fejlesztése	Komponens	123	19	1,75
ROP-1.2.1-05/1. Szálláshelyek fejlesztése		237	61	6,13
ROP-1.2.2. Vonzerőhöz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése		8	0	0
ROP-1.2.2-05/1. Vonzerőhöz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése		57	14	0,53

A programkiegészítő dokumentumban az intézkedés output indikátora a támogatott kis- és középvállalkozások tervezett száma, amely 200-250 db. A támogatási szerződések, kiállított kötelezettségvállalási nyilatkozatok alapján 99 db gazdasági társaság kap támogatást, mivel a pályázatokat jellemzően egy gazdasági társaság nyújtotta be, támogatásban részesülő partner(ek) nélkül. A kedvezményezettek a kis és mikro-vállalkozások, ez a vállalkozások besorolására vonatkozó értékhatárok változásának a következménye. A támogatott vállalkozások kisebb számát az okozta, hogy a nyertes pályázatok átlagos támogatási igénye lényegesen nagyobb, tehát ugyanakkora támogatási összegből csak kevesebb pályázat valósulhat meg.

Az eredmény indikátorok teljesülése csak a projektek befejezése után a fenntartási időszakban válik mérhetővé.

Az intézkedés céljainak teljesülése:

Típus	Mutató		Célkitűzés (2008)	Tényadat
	Meghatározás	Mértékegység		
Eredmény	A támogatás hatására létrejött munkahelyek száma	db	1200-1800	73
Eredmény	A támogatás hatására létrejött munkahelyek száma a 4 legfejletlenebb régióban	db	700-1300	23
Eredmény	A támogatott szálláshely vagy szolgáltatás igénybevevői számának változása	%	6-10% növekedés	13,15%
Eredmény	A vendégéjszakák számának változása a támogatott turisztikai projektekben	%	6,5-12,5%	165,08%
Output	Támogatott kis- és középvállalkozások száma	db	200-250	70
Output	Támogatott projektek száma	db	60	85

A szerződéskötések előkészítése során leggyakrabban a hitelfelvétellel, biztosítéknyújtással és az építési engedélyek megszerzésével kapcsolatban merültek fel problémák, melyek egyrészt a hitel nyújtó pénzügyi intézetek kikötései és a támogatási szerződésben foglaltak összeférhetetlenségéből, másrészt az értékelést követően előírt termódosítások engedélyezetéséből fakadtak.

Az ÁFA törvény 2006. évi változása hátrányosan érintette a kedvezményezetteket, mivel a pályázás időszakában hatályos szabályok szerint készítették el projektjeik költségvetését, amikor még arányosítani kellett a levonható ÁFA-t. Az Irányító Hatóság a benyújtott többletfinanszírozásra irányuló kérelmeket elutasította.

A **2007-2013. közötti időszakban** a turisztikai attrakciófejlesztéshez illeszkedve, elsősorban magas minőségű szolgáltatásokat nyújtó (kivéve 5*-os) kereskedelmi szálláshelyek támogatása indokolt. A tervezett konstrukcióban jelentős súlyt kap a meglévő egységek minőségének és szolgáltatáskínálatának fejlesztése, a kihasználtságuk javítása érdekében. Ebben a konstrukcióban valósítható meg kereskedelmi szálláshelyek konferencia, kongresszusi infrastruktúrájának fejlesztése.

- A kereskedelmi szálláshelyek fejlesztése minden régió számára fontos, és a támogatható tevékenységek köre egységes. Ugyanakkor a regionális sajátosságok ebben a konstrukcióban igen erőteljesen – az attrakciófejlesztésnél szinte nagyobb mértékben – jelennek meg. Ennek alapját a regionális szálláshely-kínálatban ill. azok kihasználtságában, valamint a helyi turisztikai szereplők tökéreejében levő különbségek jelentik. Így jelentős eltérések vannak abban, hogy az első két éves akciótervben milyen kategóriájú szálláshely kaphat támogatást, lehet-e újat építeni vagy meglévőt felújítani, illetve mekkora szálláshelyek fejlesztése kap preferenciát. Egy-egy régió belül megjelenik a területi alapú előnyben részesítés, vagyis a hátrányos helyzetű (és turisztikai potenciállal rendelkező) térségekben megvalósuló fejlesztések előnyben részesülnek.
- A kedvezményezettek köre – tekintettel a fejlesztések jellegére – minimális eltérésekkel minden régióban ugyanaz: gazdasági társaságok, önkormányzati költségvetési szerv és intézményei, központi költségvetési szerv és intézményei, egyházak, non-profit szervezetek
- Az egy projekt számára adható támogatás minimuma és maximuma függ az adott régió által felállított preferenciáktól, a legkisebb támogatás 3 MFt lehet (ez a mérték a szálláshelyeken kínált szolgáltatások esetén lehet ilyen alacsony, infrastrukturális fejlesztés esetében minimum 10 MFt az alsó határ).
- Az adható támogatás intenzitása (hogy mekkora arányú lehet a támogatás a projekt összköltségéhez képest) a tevékenység jellegéből adódóan viszonylag egységes, megkülönböztetésre az új építés és a felújítás között került sor, ill. a hátrányos helyzetű térségek esetében van mód differenciálásra. Ezeket figyelembe véve a támogatási intenzitás 25-45% között lehet.
- A hét régióban várhatóan mintegy 150 kereskedelmi-szálláshely fejlesztési projekt támogatására kerülhet sor.
- A megvalósított turisztikai fejlesztések eredményeit elsősorban
 - o a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák számával,
 - o a támogatások révén létrejött új munkahelyek számával,
 - o a támogatott szálláshelyek és szolgáltatások számával lehet mérni.
- h) A tranzitforgalom megállítást célzó **éttermi láncok** kialakítása az autópályák mentén, illetve országos, magyar étteremhálózat kialakítása ügyében érdemi intézkedés még nem történt tekintettel arra, hogy a vendéglátás és turizmus kormányzati irányítása 2004. októbere óta elkülönült szervezeti keretek között történik. Jelenleg van folyamatban az egyeztetetés a GKM-mel a vendéglátás szakmai felügyeletének átvételéről. Megfontolandó ugyanakkor a

már működő hazai éttermi hálózatokkal (Főzeléfaló, McKiwán's) kezdeményezni az egyeztetéseket.

- i) A fővárosban bevezetett árszabályozás eredményeként a turista panaszok száma csökkent ugyan, azonban a túl nagyszámú **taxi**, a 3 éve változatlan taxitarifák, és a szigorú ellenőrzések hiánya miatt tapasztalhatók visszaélések. A Ferihegyi repülőtér taxis helyzetét javította a Budapest Airport által meghirdetett pályázat keretében kiválasztott társaság működése, azonban még vannak visszás jelenségek (pl. a taxisok felhívják az utasok figyelmét, hogy a fix reptéri tarifa nem tartalmazza a borraivalót).
- j) A sürgősségi **egészségügyi ellátás elérhető a külföldi turisták** számára az EGT tagországok vonatkozásában, illetve a kétoldalú megállapodások alapján. Turisztikai szempontból a magánbiztosítók által finanszírozott balneológiai kezelések külföldi turisták által történő igénybevétele hozhat jelentős többletbevételt a szolgáltatók (fürdők, gyógyszállók) számára. 2007. júniusától az OEP által támogatott (10 féle) balneológiai kezelések támogatásának mértéke a fürdők többségében jelentősen csökkent, a tényleges költségek továbbra is meghaladják a támogatásnál figyelembe vett költségeket, a térítési díj növelését pedig korlátozza az igénybevevők fizetőképessége. Az egészségügyi reform keretében kerül majd meghatározásra a társadalombiztosítás által finanszírozott kezelések köre. Ennek során kiemelt cél a balneológiai kezelések költségarányos támogatási gyakorlatának kialakítása. Az Országos egészségturizmus fejlesztési stratégia feladatként határozza meg az egészségügyi és turisztikai szakterület közötti kapcsolat erősítését, a kapcsolatfelvétel megtörtént.

3.4. Emberi erőforrás fejlesztés

Az emberi erőforrás fejlesztésének egyik alapvető feltétele a helyzet pontos ismerete lenne. Jelenleg nem állnak rendelkezésre olyan adatok, amelyek alapján értékelhető lenne a turizmusban dolgozók képzési, továbbképzési igénye, illetve az oktatási rendszerből kilépő szakemberek elhelyezkedési esélyei. Ezért elsődleges feladat a munkaerőpiaci helyzet felmérése.

- a) A Turizmus-vendéglátás Ágazati Párbeszéd Bizottság 2006-ban kezdeményezett egy kutatást a **szektor munkahely-létesítésben** betöltött szerepéről, amelynek célja, hogy megalapozza az ágazati átlagkeresetek nemzetgazdasági átlaghoz történő felzárkóztatását lehetővé tevő közgazdasági környezet kialakítását. Az elkészült jelentés további kiegészítésre szorult, így 2007. végére készülnek el a vállalkozói oldal részéről a szakmailag megalapozott javaslatok.
- b) A Magyar Vendéglátó Szövetség munkaadói érdekvédelmi szervezetként évenként megrendezi a **Vendéglátó Akadémia rendezvényt**, ahol a vállalkozások versenyképességét befolyásoló fontosabb kérdéseket vitatják meg.
- c) A FATOSZ rendelkezik **falusi turizmus oktatási** anyaggal, szoros kapcsolatban állnak a szakirányú felsőoktatási intézményekkel (Budapest, Győr, Nyíregyháza, Pécs). Tervezik az OKJ-s képesítést adó akkreditáció megszerzését, 2005-2006-ban 3 helyszínen minősítő-szaktanácsadókat képeztek (65 fő).
- d) Hiányzik a **turisztikai képzési intézmények** eredményeinek objektív ismérvek szerinti értékelése, a végzett szakemberek elhelyezkedési lehetőségeinek felmérése. Erre vonatkozóan az oktatási illetve a munkaügyi tárccával egyeztetett tematikájú kutatást kell előkészíteni.
- e) A Magyar Rendezvényszervezők Szövetsége (MARESZ) pozitívan értékeli, hogy több főiskolán önálló szakirány a hivatásturizmus.
- f) A **felsőfokú turisztikai képzési** rendszerben egy intézmény (Heller Farkas Főiskola) már megszerezte az Msc. képzés akkreditációját, más intézményekben pedig folyamatban van az előkészítés.
- g) A **magyar lakosság idegen nyelv** tudásának javítása hosszú távú feladat, amely kampányszerű beavatkozással nem javítható.
- h) A **tisztességtelen vállalkozások** elleni fellépés egyik fontos területe a kormány feketegazdaság elleni intézkedései, a vállalkozások közteherviselésben való arányos részvételének elsősorban az adózási szabályozás és ellenőrzés szigorításával. A vállalkozások részéről felmerülő – jogos

- igény az engedély nélkül működő vállalkozások piaci viszonyokat torzító hatásának megszüntetése, ami a szakmai tevékenység ellenőrzésének megerősítésével, a szankciók szigorításával érhető el. A vállalkozások egy része egyéb eszközökkel – így a társadalmi felelősségvállalással, etikai kódex alkalmazásával is hozzájárul a vállalkozások etikai elismertségének javításához. Az ilyen kezdeményezések azonban csekély nyilvánosságot kapnak, a szakmai szövetségek kevésbé járulnak hozzá a jó példák népszerűsítéséhez.

- i) A magyar lakosság figyelmét célzott belföldi marketing akciókkal felhívni a **vendégbarát viselkedés** fontosságára, hasonlóan a 1999-2000-es akciókhoz. A kampány akkor lehet hatásos, ha nem csak egy évre vonatkozik, hanem hosszabb időtávra lehet tervezni.
- j) A 2005-2006-ban megrendezett **Falusi turizmus akcióhét** szemléletformáló kampányt a FATOSZ szervezte.

3.5. Hatékony működési rendszer kialakítása

- a) A **desztináció menedzsment** rendszer kialakításának célja, hogy a jelenlegi szervezeti rendszer helyett egy alulról építkező, partnerségen alapuló szervezet alakuljon ki, amelyben azok a szereplők működnek együtt, akik az adott desztináció turizmussal összefüggő kérdéseit, problémáit és lehetőségeit a legjobban ismerik, és készek is tenni a lehetőségek jobb kiaknázásáért.

A Turisztikai Világszervezettel (UNWTO) együttműködésben 2007. február 7. és 9. között Magyarország adott otthont a „Desztinációmenedzsment mint a versenyképesség sikertényezője” című **nemzetközi konferenciának**. A konferencia fő célja a desztinációmenedzsment elméleti és gyakorlati kérdéseinek megvitatása volt, a rendezvény továbbá kiváló lehetőséget nyújtott a turisztikai szakemberek számára az információ- és tapasztalatcserére. A háromnapos rendezvény programja, valamint a helyszín földrajzi elhelyezkedése 61 országból csaknem 400 résztvevőt vonzott a világ minden részéből Budapestre. Az UNWTO tagországainak 40 százaléka képviseltette magát a rendezvényen, számos tagország miniszteri vagy államtitkári szinten. A jelentős külföldi részvétel mellett a téma aktualitását jelzi, hogy a konferencián közel kétszázötven magyar résztvevő vett részt a legkülönbözőbb szakmai szervezetek, önkormányzatok, turisztikai vállalkozások, főiskolák és egyetemek részéről.

A 23, különböző szakterületet képviselő előadásban a hatékony és sikeres desztinációmenedzsment alapvető kérdéseinek széles körébe nyertek betekintést a hallgatóság. Megismerhették azokat az eszközöket, amelyek alapvetően szükségesek a turisztikai desztinációk versenyképességének megerősítéséhez a rendkívül gyorsan változó turisztikai versenykörnyezetben. A desztinációmenedzsment legfontosabb kérdéseit koncepcionálisan megközelítő előadások mellett különböző célterületek „legjobb gyakorlatait” esettanulmányokon keresztül is megismerjék.

A szervezeti rendszer országosan egységes kereteinek biztosítása érdekében a TSZÁT ez év első felében készített egy módszertani útmutatót, amelyben meghatározta, azokat az alapvető feltételeket, amelyek a TDM szervezet főbb jellemzőit tartalmazta. A módszertani útmutató alapján készül és véglegesítés alatt áll egy **TDM működési kézikönyv** és kialakítás alatt áll egy pályázatok kiírását elősegítő útmutató. Olyan ösztönző rendszer kialakítása a cél, amellyel országosan egységes elvek mentén, hatékonyan, és hosszabb távra biztosíthatók a TDM szervezetek fenntartható működtetéséhez szükséges keretfeltételek. A pályázatok kiírása 2008. első negyedévére tehető.

Magyarország is részt vett az **EU kiváló európai turisztikai desztináció díj** programjában, amelynek lényege, hogy a vállalkozások, önkormányzatok és civil szervezetek együttműködését erősítse, az egyedi arculat kialakítását ösztönözze az évenként változó tematikával meghirdetett versenyen. 2006-ban a legjobban fejlődő vidéki desztináció kiválasztására meghirdetett pályázatra 30 pályamű érkezett be, amelyek közül a benyújtott dokumentumok, a helyszíni bejárás és a szóbeli prezentáció alapján „Természetesen Őrség”

pályázat nyert. A résztvevő tagországok által kiválasztott legjobb desztinációknak a díj átadására 2007. október 25-27. között az Európai Turisztikai Fórum keretében került sor. Az európai és ehhez kapcsolódóan a magyarországi program folytatódik, 2008-ban a legjobb élő hagyományokat ápoló desztinációk számára kerül meghirdetésre.

b) A **jogalkotási feladatok** keretében 2005-ben megkezdődött a **turizmus törvény** koncepciójának kidolgozása. A turisztikai érdekvédelmi szervezetek által jóváhagyott és támogatott koncepció alapján készült el a turizmusról szóló törvénytervezet. A törvényjavaslat célja elsődlegesen az, hogy meghatározza a turizmussal kapcsolatos állami és önkormányzati feladatokat, meghatározza a turisztikai tevékenységek gyakorlásának általános feltételeit, a turizmusban érdekelt állami és egyéb szervezetek együttműködésének kereteit, elősegítse a turizmus céltudatos fejlesztéséhez szükséges feltételek kialakítását, valamint a turizmusban működő vállalkozások működését és fejlődését. A tervezet normaszöveg tervezetének egyeztetésére 2007. október-novemberében került sor.

- Elfogadásra került és hatályba lépett az **utazásszervező és -közvetítő tevékenységről szóló 213/1996. (XII. 23.) Korm. rendelet módosításáról** szóló 20/2007. (II. 20.) Korm. rendelet. A hatályos jogszabály módosítását a fogyasztói érdekvédelem erősítése, a hazai utazási vállalkozók működési feltételeinek javítása, illetőleg a végrehajtás megkönnyítése indokolta. Az előkészítésben aktívan részt vett a szakmai szövetség, a MUISZ.
- Hatályba lépett a Turisztikai Célelőirányzat kezelésének és felhasználásának részletes szabályairól szóló 14/2002. (XI. 16.) MeHVM rendelet újabb módosítása, amely megteremtette az új turisztikai pályázatok meghirdetésének rendeleti szintű jogi alapját.
- Kidolgozásra és véglegesítésre került – a FATOSZ szakmai részvételével - a **falusi és agroturisztikai szolgáltató tevékenység végzésének** részletes szabályairól szóló új Korm. rendelet. Az új jogszabály a kereskedelemről szóló 2004. évi CLXIV. törvény az üzleten kívül folytatható tevékenységek körére vonatkozó soron kívüli módosítása után lép hatályba. **2007. január 1-től** már nemcsak a magánszemélyek falusi szállásadásból – illetve az ahhoz kapcsolódó étkeztetésből, szabadidő program szervezéséből – származó bevétele adómentes 800 ezer Ft-ig, hanem a **szállásadáshoz nem kapcsolódó egyéb, alkalmi falusi és agroturisztikai tevékenységből származó bevétel is 400 ezer Ft-ig.**
- **A belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK irányelv rendelkezései értelmében** a tagállamoknak 2009. december 28-ig, vagyis három éven belül kell hatályba léptetniük mindazokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek az irányelvnek való megfeleléshez. Az irányelv hatálya kiterjed a turisztikai szolgáltatásokra is.
- A MARESZ kezdeményezésének megfelelően a **rendezvényszervezés szakma** új FEOR és TEÁOR besorolásba került.

c) A **belföldi turizmus fejlesztése** érdekében a Magyar Turizmus Zrt. minden évben marketing kampányt szervez, kedvezményes ajánlatokat tartalmazó kiadványokat jelentet meg, a szálláshely és vendéglátó szolgáltatókkal közös akciókat szervez (Torkos csütörtök, szálláshelyek akciói, stb.)

A belföldi üdülési csekket forgalmazó MNÜA az üdülési csekket elfogadó szolgáltatók körét bővítette a turisztikai szempontból kiemelt jelentőségű vendéglátóhelyekkel, belföldi turisták számára vonzó programlehetőségekkel (Állatkert, Sziget Fesztivál, stb.)

d) A kormányzati szintű nemzetközi kapcsolatok terén az alábbi eredményeket értük el:

- Magyarország az ENSZ szakosított szervezeteként működő **Turisztikai Világszervezet (UNWTO) Végrehajtó Tanács** tevékenységébe 2006 folyamán kapcsolódott be intenzíven, aktív munkánk alapján 2006. végén **Magyarországot a Végrehajtó Tanács alelnökévé** választották.
- Az ENSZ Turisztikai Világszervezettel (UNWTO) együttműködésben a Turisztikai Szakállamtitkárság és a Magyar Turizmus Zrt. szervezésében **2007. február 7-9. között Budapest** adott otthont a „**Desztináció menedzsment mint a versenyképesség sikertényezője**“ című nemzetközi konferenciának.

- Magyarország aktívan részt vesz a **EU Bizottság Turisztikai Tanácsadó Bizottsága** munkájában. Az Európai Bizottság 2006-ban első alkalommal írt ki pályázatot az ún. „European Destinations of Excellence” (Kiváló Európai Desztinációk) témában. Magyarország sikeresen pályázott a projektben való részvételre és a megvalósításhoz a projekt értékének 50%-áig támogatást nyert el az EU Bizottságtól 2006-ban és 2007-ben is.
 - A **V4 tagországok turisztikai együttműködésének** keretében 2007. március 27-28-i találkozójukon a négy ország turisztikai állami vezetői és marketing szervezeteinek vezetői megállapodtak a 2007. évi harmadik piacokon megvalósuló közös marketing akcióról.
 - Az **OECD Turisztikai Bizottságában** aktív részvételünkkel támogattuk a szervezet működésének korszerűsítését.
 - A 17 tagországot számláló **Közép-európai Kezdeményezés** horvát elnökséggel működő Turisztikai Munkacsoportján belül Magyarország az ökoturisztikai együttműködést koordinálja.
 - **Kétoldalú turisztikai kapcsolataink** fejlesztése terén turisztikai vegyes bizottsági ülést tartottunk román, horvát, szlovén és ukrán partnereinkkel.
 - 2006. júniusi elnökségi értekezletén a **Német Utazási Szövetség (DRV)** egyhangúlag Magyarország mellett voksolt a szervezet 2008. évi közgyűlési helyszínének kiválasztásakor.
- e) A **turizmus és egyéb kormányzati szervek** közötti partnerkapcsolatok erősítése terén jelentős változás nem történt. A hagyományos együttműködések (kulturális, agrár, ifjúsági tárca, rendvédelmi szervek) folytatódott. A 2007. júliusi kormányátalakítást követően megerősödött a stratégiai partneri kapcsolat a Nemzeti Fejlesztési Ügynökséggel. Kezdeményeztük az oktatási és az egészségügyi tárccal az egészségturizmus fejlesztés érdekében való együttműködést. Több, a turizmus fejlesztése szempontjából fontos minisztériummal (Gazdasági és Közlekedési, Környezetvédelmi és Vízügyi, Igazságügyi és Rendészeti) konkrét feladatok megvalósítására korlátozódik az együttműködés.
- f) Regionális turisztikai tevékenységek
- Budapest-Közép-Dunavidék**
- Folyamatos együttműködés az RFÜ-vel, ill. a Pro régió Kht.-val. 2005-2006-ban a RIB tett javaslatot a TRFC turisztikai pályázati keretösszegek elosztására
 - Elkészült a régió szakmai konszenzuson alapuló, 2013-ig szóló turizmusfejlesztési stratégiáját.
 - Közreműködés a 2007. évi TC regionális pályázati felhívások összeállításában: a régió turisztikai piacán jelenlévők, az önkormányzatok és a vállalkozások igényeit figyelembe véve javaslatot tettünk Turisztikai Célelőirányzatból támogatható tevékenységekre.
 - Részvétel a Közép-Magyarországi ROP 2007-2008. évi akcióterv turisztikai intézkedésének kidolgozásában.
 - Együttműködés a Dunakanyar Térségi Fejlesztési Tanáccsal, valamint a Budapesti Agglomerációs Fejlesztési Tanáccsal (BAFT) a Dunakanyar, illetőleg a budapesti agglomeráció turizmusfejlesztési stratégiájának kidolgozásában.
 - A RIB elnöke és munkaszervezetének illetékes tevékenyen részt vettek az RFÜ szervezésében 2007 folyamán megvalósult Pályázati Információs Napokon, valamint a Közép-Magyarországi ROP turisztikai pályázatainak társadalmi vitája keretében rendezett műhelymunkákon, workshopokon.
 - A Közép-Magyarországi ROP társadalmi vitája során folyamatos egyeztetés és kapcsolattartás a nagy befogadóképességű Kongresszusi Központ (Tüske-csarnok) kiemelt turisztikai projektként történő megvalósítása érdekében.
 - Kiemelt fővárosi projektek szakmai támogatása RIB támogatta a városligeti Műjégpálya, valamint a fürdővárosi arculat megteremtését célzó gyógyfürdő-fejlesztés kiemelt projektként történő megvalósítását.

- 2006-ban kisprojekt-gyűjtés a régió területén azzal a céllal, hogy a beérkező projektjavaslatok felhasználhatók legyenek a Közép-Magyarországi ROP pályázati konstrukcióinak megalkotásánál.
- Ferihegy 1 - 2. fejlesztését a RIB-elnök támogatta a Ferihegyi Gyorsvasút EU-forrásokból történő megépítése mellett, amely nem csupán a hazánkba érkező turisták fővárosba jutását könnyítené meg jelentősen, hanem a magyar turizmust egészében dinamizálná. A gyorsvasút megépítésének kérdése az elővárosi vasutak fejlesztési programja keretében valósulhat meg.
- A RIB közreműködött a közbiztonság javítása érdekében kötött együttműködési megállapodás kidolgozásában, melynek keretében az érintett Rendőr-főkapitányságok az ÖTM által biztosított keret terhére a turisztikailag frekventált helyeken növelték tevékenységük színvonalát.
- 2006-ban a régióban egységes arculatú táblák kerültek elhelyezésre a főbb nevezetességeket jelölve. Az iránytáblák elhelyezéséhez a főváros is csatlakozott. A táblák állapotát minden évben ellenőrzik.
- A közúti és a víziközlekedés körülményeinek javításáról BKV-val folytatott egyeztetésének eredménye a 200-as busz és a vízitaxi. A MÁV Start ZRt-vel a reptéri vonat megfelelő utas-tájékoztatásával kapcsolatosan kezdődik egyeztetés.
- A RIB javaslata alapján a Szob-Nagybörzsöny kisvasút-fejlesztés II. üteme bekerült a támogatható turisztikai projektek második körébe. A dunai yacht kikötők fejlesztése szerepel a Közép-Magyarországi ROP turisztikai vonzerőfejlesztési pályázatának támogatható tevékenységei között.
- A 2008-as Budapest Vendégül Várja Magyarországot akció, ill. a Budapest Winter Invasion akció keretében a vendégek visszatérését ösztönző jutalmazó rendszer kerül kidolgozásra.
- Folyamatos a kapcsolattartás a régió önkormányzataival, kistérségi társulásaival, turisztikai szakmai szervezeteivel és egyesületeivel: 2005-ben a Dunakanyar turizmusáról szóló konferencia a helyi vállalkozók és önkormányzatok részére, 2006 júliusában alakult Dunakanyar Turisztikai Klaszter műhelymunkáin és fórumain való részvétel. A rendezvényen kapcsolatteremtésre nyílt lehetőség a kistérség turisztikai vállalkozóival. A településekkel való gördülékenyebb kapcsolattartás érdekében adatbázis készül a régióban foglalkoztatott önkormányzati turisztikai referensekről.
- 2006. júliusában a régió képviselője prezentációt tartott az Alsó-Ipolymente határon átnyúló térségének komplex turisztikai fejlesztése céljából rendezett konferencián, a börzsönyi Szent Orbán fogadóban.

Dél-Dunántúli régió

- Kiemelt és regionális termékek fejlesztése: az ÚMFT ROP turisztikai támogatásainak szakmai feltételeinek megalapozása érdekében elkészült a turisztikai magterületek lehatárolása
- A régió hatókörzetében a magterületek kiválasztása során elkészült az 1997-es vonzerőletár településenkénti frissítése
- A vonzerőkhöz kapcsolódó információszolgáltatás javítását a régió pályázatai támogatják
- Hosszas előkészítéssel elindult a „régiókártya”, amely azonban nem bizonyult sikeresnek.
- A vasúti mellékvonalak bezárásának terve a régióban turisztikailag frekventált vonalakat is érintenek (Villány-Mohács, Pécs-Pécsvárad)
- A régióban lévő három regionális szerepkörre számottartó repülőtér (Pécs-Pogány, Kaposvár-Taszár és Ócsény) alapvető hasznosítási gondokkal küzd, hasznosításuk bizonytalan.
- A nemzetközi hajózási útvonalakon az országba történő be- és kilépés előfeltételeinek megteremtése a mohácsi kikötő fejlesztésével megtörtént

- A „kisposták” bezárása nem járul hozzá a postaforgalmi és banki szolgáltatások külföldi turistáknak történő elérhetővé tételéhez.
- A helyi termékadás ösztönzésének és vonzó körülményeinek megteremtésében a Kormány 136/2007. (VI. 13.) Kormányrendelete a falusi és agroturisztikai szolgáltató tevékenységről jelentős előrelépést hozott.
- Oktatási intézmények és a turisztikai vállalkozások hosszú-távú stratégiai együttműködésének ösztönzését célozza „Az év turisztikai tárgyú diplomamunkája” díj. A bolognai folyamat keretében a turizmus szakterületen a Bsc képzések indultak, ám a szakmai kimenetnek számító Msc képzések akkreditációja még nem történt meg. Nagyon fontos volna, hogy a turizmusban frekvenciált régiókban ilyen Msc szakok is induljanak. Szükséges továbbá áttekinteni a PhD. képzés feltételeinek kidolgozását a.
- Az ÚMFT-hez és annak operatív programjaihoz való kapcsolódás érdekében a turisztikai és a területfejlesztési szervek között folyamatos az együttműködés.
- Határon átnyúló desztináció fejlesztésre a Dráva-medencében már vannak példák. Ilyenek tekinthető az Interregből támogatást nyert „Pannon Tourism” projekt a magyar és horvát oldal együttműködésének fejlesztésére.

Nyugat-Dunántúli régió

- Az innováció ösztönzése az évek óta tartó pályázati rendszeren keresztül valósul meg. Az NFT1, illetve ÚMFT ROP véleményezésével, minősítésével, ösztönözte az egészségügyi turizmus, ökoturizmus és kulturális turizmus innovációját.
- A régióban jó néhány településen vezettek be egyedi turisztikai kártyát, például Kőszeg, Zalaegerszeg. A turisztikailag legkiemeltebb területeken a szakma nehezen fogadja el a régióra jellemző és használható kártya bevezetését, ezért továbbra is akadályokba ütközhet a tervzet megvalósítása.
- A RIB által kiírt marketing pályázatokban csekély igény jelenik meg a turisztikai portálok és/vagy digitális információ hordozók fejlesztésére. A támogatott pályázatok túlnyomó részében változatlanul a papír alapú információs anyagok és promóciós eszközök iránti igény jelenik meg.
- Évek óta érezhető a régión belül a Tourinform irodák támogatottságában meglévő különbségek. Egyes önkormányzatok anyagi okokra való hivatkozással bezárták Tourinform irodát, és van olyan is, mely több tíz milliós támogatással működik. Nincs igény a régióban a megcélzott éjjel-nappal működő Tourinform irodák működtetésére.
- A RIB közvetve - a regionális fejlesztési tanácsban való képviseletén keresztül - érvényesíti befolyását a turisztikai régió közlekedési stratégiájának alakításában. Az elmúlt két évben a RIB-nek jelentős szerepe volt a régióban megnyílt 14 kis határátkelőben is. Ez azonban ez év december végétől oka fogyottá válik.
- A régió néhány kisvasútjának sorsa akár a lassan világhírű nagycentri vagy zalai kisvasutak csak állami forrásból oldható meg. A közös érdek felismerése az állami szerepvállalás biztosítása elodázhatatlan.
- A helyi, azaz regionális kiírású pályázatok és ROP-os pályázatok egymásra épültségében, így azok hatásának erősítésében jelentős a RIB-ek szerepe. Jelentős sikerként könyvelhető el a terület szakmai javaslatainak figyelembe vétele például a szálláshely kínálat minőségi fejlesztésére kiírt pályázatok esetében.
- A régióban, az országos szinthez képest is jelentősnek mondható a kiépített kerékpárút rendszer. Az elmúlt néhány évben jelentősen javult az ökoturisztikai helyszínek kerékpáros megközelíthetősége. Példaértékű lehet a kőszegi kerékpáros centrum megvalósítása, mely a RIB támogatása nélkül nem valósulhatott volna meg. Hasonló nagyságrendű feladat számunkra a Szigetköz kerékpárút hálózatának EURO VELO hálózathoz való csatlakoztatása. A megvalósult beruházások mentén egyre erősödik a civil szervezetek befolyása és a beruházók vállalkozási kedve.

- A RIB elnökének határozott célkitűzése a vasútállomások jobb hasznosítása a turizmus információs szempontjait figyelembe véve. Hasonló, bár némiképp eltérő feladatokat lát el a RIB a tranzit forgalom megállításában a régió közútjain. A jól működő étterem hálózatok érdekeinek felismerése is segíti az információs rendszerek kialakítását.
- A desztinációs menedzsment szervezetek létrehozásának eddigi tapasztalatai azt mutatják, hogy a meglévő jó példák, mint például Mosonmagyaróvár, Zalaegerszeg mellett sokszor egymás ellen feszülve, az önkormányzatok hozzáállásától függően haladnak az előkészületek. A RIB jövőbeni legfontosabb feladata a számtalan párhuzamosan működő civil szervezet tudásának, innovációs készségének, és kutatási eredményeinek összehangolása és a TDM-eken keresztüli beépülése a turisztikai és területfejlesztési szervezetek elképzeléseibe.

Közép-Dunántúli régió

- 2006-ban elkészült a Közép-Dunántúli Régió Turisztikai Fejlesztési Stratégiáját
- Az MT ZRt. Regionális igazgatóságával, a Tourinform Irodákkal és az önkormányzatokkal együttműködve folyamatosan bővíti, fejleszti a régió vonzerőleltárát.
- A turisztikai táblarendszer fejlesztését 2007-ben pályázat keretében támogatta a RIB
- Több fórumon felvetette a bizottság a turisztikai kártyarendszer kialakításának fontosságát, ennek eredményeként több kistérség és nagyobb turisztikai vonzerővel rendelkező tájegység jelezte, hogy be akarják vezetni a turisztikai kártyát (Velencei-Tó, Vértes, Zirci Kistérség)
- A régióban tervezett TDM szervezetekkel rendszeresen konzultál a RIB a lehetőségekről.

Balaton régió

- A Balaton régióban került elsőként kidolgozásra 2005. szeptemberben a Balaton Turizmus Fejlesztési Koncepciója és Programja, amelynek figyelembevételével kerültek kialakításra az ÚMFT érintett operatív programjai.
- A RIB részt vett a nagyprojektek kritérium rendszerének kidolgozásában és a Balaton Fejlesztési Tanáccsal közösen a Balatoni nagyprojektek összegyűjtésében.
- A NKÖM-mel közösen részt vett a természeti és kulturális értékeket bemutató komplex programcsomag módszertan kidolgozásában, elkészült a régió vonzerőleltára, a módszertan kidolgozásának is ez volt az alapja.
- A Balaton Fejlesztési Tanáccsal a RIB a pályázati rendszer keretében támogatta a vonzerők (ökoturisztikai bemutatóhelyek, kijelölt turista- és kerékpárutak, borutak, stb.) információszolgáltatás fejlesztését.
- A balatoni kerékpárút állapotának, karbantartásának és kitáblázottságának javítását az érintett szervezetekkel (Balaton Fejlesztési Tanács, Balatoni Szövetség) közösen felkarolta és ennek megoldását kezdeményezte a kormánybiztosnál.
- A Balatoni RIB kezdeményezésére 2004-ben került kidolgozásra a Balaton Turizmus Kártya. Egy konzorcium megvalósította az azóta is működő regionális kártyarendszert (bővebb információ: www.balatoncard.com). A RIB folyamatosan figyelemmel kíséri a kártya fejlődését, forgalmát, illetve segíti azt forrással és marketingmunkával.
- Balaton, mint kiemelt desztináció fejlesztéséről szóló stratégia kialakításába a BFT megkeresésére a RIB közreműködött, az együttműködésbe azonban nincs közvetlenül bevonva a turizmus szakma.
- A Balaton Fejlesztési Tanács kezdeményezte a Balatoni közlekedési stratégia kidolgozását, amelynek egyeztetése tart. A BFT kérésére a RIB is véleményezhette az anyagot.
- A sármelléki repülőtér infrastruktúrája turisztikai fogadásra alkalmas. A fejlesztések még folynak, de ezek már további bővítéseket irányoznak elő, illetve a cargo kialakítását célozzák meg. Tavaly megvásárolta egy befektetői csoport a Veszprém –

Szentkirályszabadjai repteret, amelynek fejlesztése jelenleg is folyamatban van. Előreláthatólag jövő évben már fogadhat polgári repülőt.

- A Virágos Magyarországért kezdeményezéshez hasonló a Balatoni RIB a Balaton Fejlesztési Tanáccsal és a Balatoni Szövetséggel 2004. év óta folyamatosan meghirdeti a Virágos Balatonért környezetszépítő versenyt, amely kereskedelmi szálláshely, magán szálláshely, kikötő és strand kategóriában hirdet meg. Ezt a kezdeményezést tovább kívánjuk folytatni.
- A Balaton régióban egyik legfontosabb feladat a közbiztonság kialakítása, amibe beletartozik a vízimentés is. Idei évben 35 millió forinttal támogatta az ÖTM a három megyei rendőrfő-kapitányságot a Balatoni közbiztonsági feladatok ellátása érdekében. A vízimentők is kaptak 10 millió forint támogatást. Ezen szervezetek további támogatása szükséges.
- A közúthálózat fejlesztésekor figyelmet kell fordítani a Balaton megközelíthetőségnek javítására, különösen a nyugati határ irányából.
- A Balatoni bringakörút nem teljes, több szakaszon, különösen a déli-parton veszélyes körúton jelölték ki a kerékpárutat. Országos probléma, hogy a megépített kerékpárutak minősége, szélessége nem megfelelő, illetve nincs szabályozva a kerékpárutak tulajdonjogának kérdése, illetve a karbantartás felelősei és forrásai.
- A Balatoni RIB tárgyalásokat kezdeményezett a MÁV-val a vasút turisztikai szerepének növelése érdekében. A legnagyobb turistafogadó-területként kiemelt fontosságú lenne a vasúti kocsik állapotának javítása, illetve jobb kocsik beállítása, főként a nyári időszakban.
- A Balaton régióban a TDM szervezetek szabályozásának kialakítása és a szervezetek kialakítása már előrehaladott stádiumban van.

Észak-Magyarország

- Az NTS figyelembevételével 2006-ban elkészült az Észak-magyarországi régió Turizmusfejlesztési stratégiája 2007-2013, melyet széleskörű szakmai egyeztetést követően a RIB és az RFÜ is elfogadott. A stratégia megfogalmazta, hogy földrajzi termék-komplexitási igény indokolja a területi prioritások meghatározását. A földrajzi, területi prioritási három elvre épül:
 - A régió turisztikailag kiemelkedő nagyvárosi desztinációi Eger, Miskolc-Bükk, mely városok és térségük nemzetközi és országos vonzerőkkel, jelentős turisztikai potenciállal bírnak.
 - A régió világörökség helyszínei, melyek egyediség, nemzetközileg definiálható márkává fejleszthető, különösen a térségére épülő komplex fejlesztési szemlélettel, nevezetesen: Aggtelek és térsége, Tokaj-Zemplén térsége, Hollókő-Szécsény-Ipolytarnóc térsége.
 - Mátra-Gyöngyös térsége, mint a régió azon egyedülálló attrakciója és térsége, melyet az ország legmagasabb hegye, többemű turisztikai kínálattal, s kapuvárosával, Gyöngyössel együtt képezhet önállóan definiálható desztinációt.
- A 2007-2013 közötti tervezési időszakra való felkészülés az operatív programok és pályázati kiírások kapcsán hatékony együttműködés és naprakész munkakapcsolat alakult ki a RIB és az RFÜ és a munkaszerve között.
- Az attrakció fejlesztési és a kereskedelmi szálláshelyek fejlesztési pályázatait meghirdetésre kerültek, és folyamatban van a TDM-ekkel kapcsolatos kiírás előkészítése.
- Az innováció ösztönzésénél a RIB hatáskörébe tartozó pályázati forrásoknál lehetővé tette az önkormányzatok és vállalkozók részére az innovatív turisztikai ötletek megvalósítását és ezt a jövőben is szem előtt tartja
- A RIB figyelemmel kísérte, hogy a 2000-ban készült régiós vonzerőleltár aktualizálásra kerüljön a 2006-ban elkészített regionális turisztikai stratégiánál. Javasolják, hogy ez folyamatosan aktualizálásra kerüljön a jövőben
- A turisztikai kártyarendszert csak akkor javasolják bevezetni, ha konkrétan kialakul az a szervezet, aki a tulajdonosi jogokat betöltheti
- Szorgalmazzák azt – mint ahogy a TDM-eknél is működhet az alulról építkezés –, hogy a korszerű információszolgáltatás internetes fejlesztésénél is ez az alulról építkezés elve kerüljön előtérbe, ugyanakkor természetesen, hogy országos szinten szükséges egy adatbázis

- Az emberi erőforrások fejlesztéséhez szükséges forrásokat biztosítani a most alakuló TDM szervezeteknél az oktatásra, képzésre nem csak a ROP-okból, hanem a központi OP-kból is.
- A régió turizmusának sikeres fejlesztése csak egy jól működő, jól együttműködő rendszerben lehetséges. Az együttműködési rendszer alapját a desztináció-menedzsment különböző szintjeinek, az adott fogadóterület komplex turisztikai fejlesztését, marketingjét koordináló szervezetek, összehangolt tevékenységének a lehetősége adja, mely a turisztikai vállalkozások klasztereinek, hálózatainak együttműködésére, támogatására épül.
- A régióban már elkezdődött a széleskörű tájékoztatás, és az alulról szerveződő helyi és térségi desztinációs szintek mind a hat érintett térségi desztinációban előrehaladott állapotban várják a közeljövőben megjelenő pályázati kiírások megjelenését

Észak-Alföld

- Elkészült a régió Turizmusfejlesztési stratégiája a 2007-2013 közötti időszakra, a régió felsőfokú oktatási intézményeinek – a Debreceni Egyetem, a Szolnoki Főiskola és a Nyíregyházi Főiskola - a közreműködésével. Ez a stratégiai anyag jelentette az alapját az Észak-alföldi régió Regionális Operatív Programjában a turisztikai fejlesztésekre vonatkozó részeinek.
- Nagyprojektek kiválasztása megtörtént/folyamatban van. Az operatív programban szereplő turizmusfejlesztési célkitűzésekkel összhangban Hajdúszoboszló gyógyhely fürdőváros, mint kiemelt projekt. A program megvalósításával teljessé válik a város egészségturisztikai kínálata. A fejlesztés célja egy nemzetközileg elismert gyógyhely és fürdőváros létrehozása.
- Az innováció ösztönzése több szakmai rendezvényen, a régió szereplőivel együttműködés formájában folyamatos pl. Észak-alföldi Innovációs Kht, Észak-alföldi Termál Klaszter, Baross Gábor innovációs Program
- A RIB minden évben megjelenő pályázatai biztosítanak lehetőséget a marketing eszközök fejlesztésére az önkormányzati, vállalkozási és civil szférában.
- A kártyarendszer kidolgozása folyamatban van, felmérték a régióban működő szolgáltatók igényeit, együttműködési hajlandóságukat, a piaci helyzetet. 2008. évi bevezetése reális.
- Turisztikai szempontokra épülő közlekedési stratégia készítésénél folyamatos véleményezés, figyelemmel kísérés van a RIB részéről
- A debreceni repülőtér utasforgalmának fejlesztése érdekében légi marketing alap létrehozása indult el a Magyar Turizmus Zrt/RMI, a szolgáltatók összefogásával. 2007. második félévében 27 millió Ft marketing alapot hozott létre a régió néhány önkormányzata és vállalkozása, Debrecen Megyei Jogú Város koordinálásával. Ezt kiegészíti a Magyar Turizmus Zrt., két desztináció került kiválasztásra, Debrecen és Oroszország
- Az ÚMFT Észak-alföldi ROP-ban a RIB és RMI közreműködésével, szakmai együttműködésével lettek meghirdetve a turisztikai pályázatok.
- Kerékpár és viziturizmus fejlesztését segítő koncepciók, stratégiák készítésénél regionális vonatkozásban véleményezési lehetősége van a RIB-nek
- Törzsvendégprogram regionális kidolgozása, a kártyarendszerrel együtt az Észak-alföldi Termál Klaszternél folyik.
- A regionális szintű turisztikai tevékenység fejlesztése a területfejlesztési szervek, és a turisztikai szervek folyamatos együttműködésével folyik

Dél-Alföld

- 2006-ban a RIB szakmai iránymutatása mentén készült el a Dél-alföldi Régió Turisztikai Stratégiája, melynek főbb irányai a Dél-alföldi Regionális Operatív programban is megjelennek. A stratégia termék fejlesztési prioritásai: az egészségturizmus, a konferencia turizmus, valamint a kulturális és örökségturizmus fejlesztése.
- 2004-2006. között az NFT I. ROP Turisztikai vonzerők fejlesztése forrásból 2,8 milliárd Ft

értékben nyert támogatást Gyulán, Kalocsán és Baján a városközpont rehabilitációja; a Szentcsanak közötti kerékpárút megépítése; Békéscsabán a Munkácsy Mihály Múzeum, Szegeden a Móra Ferenc Múzeum látogatóbarát fejlesztése; a Körösök-völgye Natúrpark fejlesztése; a Gyulavári Wenckheim-Almássy kastély turisztikai célú fejlesztése, látogatóközpont kialakítása.

- A 2004-2006-os NFT tervezési ciklusban 12 szálláshely-fejlesztési projekt részesült ROP támogatásban a Dél-alföldi régióból közel 890 millió Ft ösztámogatással.
- A 2007-2013-as fejlesztési időszakban a korábbinál jóval nagyobb volumenű fejlesztési források állnak rendelkezésre attrakciófejlesztésre, lehetőség nyílik meglévő egészségutisztikai létesítmények további fejlesztésére; múzeumok, témaparkok turisztikai célú fejlesztésére; kulturális és gasztronómiai rendezvények infrastrukturális feltételeinek kialakítására; borturizmus fejlesztésére; aktív turizmus fejlesztésére és konferenciaturizmus fejlesztésére mintegy 33 milliárd Ft támogatással. Új kereskedelmi szálláshelyek létesítésére, valamint a meglévők kapacitásbővítésére, szolgáltatásaik minőségi fejlesztésére 10 milliárd Ft áll rendelkezésre.
- 2005. decemberében adták át az M5-ös autópálya Kiskunfélegyháza-Szeged közötti szakaszát, mely nagyban megkönnyíti a régióba való eljutást.
- A békéscsabai repülőtér beton kifutópályájának átadása 2006. szeptemberében megtörtént, a fogadóépület rendelkezésre áll. A jövőben a kifutópálya meghosszabbítását tervezik. A szegedi reptér kifutópályája elkészült, a fejlesztés következő lépése a fogadóépületek kialakítása.
- A Tessedik Sámuel Főiskola Gyulai Egészségügyi Fakultás egy újszerű, a régió turisztikai adottságaihoz igazodó képzést indított 2006-ban „egészségutizmus szervező” néven. A főiskolán jelentős infrastrukturális fejlesztések is történtek. Pályázati támogatásból megújult 7 tanterem, továbbá e-learning központ jött létre.
- Az új turisztikai intézményrendszer alapjai (a helyi turisztikai egyesületek) létrejöttek a régióban. A nagyvárosok marketing munkaszervezeteivel Szeged, Békéscsaba, Gyula és Szarvas vonatkozásában jó kapcsolat alakult ki. Kecskemét esetében hiány mutatkozik még ezen a téren. A Tourinform irodákkal (melyből 21 működik a régióban) harmonikus együttműködés alakult ki. Az RMI szervezésében negyedéves munkaértekezleteken egyeztetik a következő időszak feladatait.
- A középszintű TDM-ek kialakításában és működésében nagyon fontos a klaszterek és a RIB közötti szoros együttműködés.
- Megalakult a régió fürdőit és egészségutisztikai szolgáltatóit, turisztikai oktatási intézményeit tömörítő, több mint 50 tagot számláló Dél-alföldi Termálklaszter, amely folyamatosan bővíti kapcsolatait: ennek keretében került sor az Észak- és Dél-alföldi szervezetek összehangolt tevékenységét megalapozó „Alföld SPA” Együttműködési megállapodás aláírására.
- A szakmai szervezetekkel (Regionális Fejlesztési Tanács, Regionális Fejlesztési Ügynökség, a kamarák, a Termálklaszter és a Fürdőegyesület, a kistérségi turisztikai egyesületek, a nemzeti parkok, a falusi turizmus megyei szervezetei, borrendek, kézműves egyesületek, a Szállodaszövetség regionális szervezete) korrekt együttműködésen alapuló kapcsolat jött létre, rendszeresen részt veszünk egymás rendezvényein, kölcsönösen segítjük egymás munkáját.
- A RIB aktív szerepet vállal a határon átnyúló turisztikai kapcsolatok kialakításában és bővítésében. Jó együttműködés alakult ki a romániai turisztikai szervezetekkel, így a Román Fürdőszövetséggel (OPTBR) is. Több alkalommal megjelentek a romániai fürdők magyarországi turisztikai kiállításokon (Budapest, Kecskemét). A régió mind aktívabban jelen van és jelen kíván lenni a román piacon, hiszen az elmúlt években dinamikus növekedést mutatott a szomszédos országból érkező turisták száma (főleg Románia EU csatlakozása óta).

- 2007. októberében az INCDT (Insitutul National de Cercetare-Dezvoltare in Turism) szervezésében szakmai konferencia zajlott Tusnádon, ahol az erdélyi megyék jelentősebb turisztikai intézményvezetői, a turizmust oktató romániai egyetemek munkatársai vettek részt. A tanácskozás plenáris ülésen a tájékoztatták a résztvevőket a román turizmus stratégiai kérdéseiről és a fejlesztési elképzelésekről, a szekcióüléseken az ország egy-egy területét és a turizmus egy-egy ágát érintő kérdésekben zajlottak konzultációk.
- A Dél-alföldi Termálklaszter több év óta szoros kapcsolatot ápol a vajdasági fürdőkkel, kiemelten a magyarkanizsai fürdővel. Jelenleg egy közös Interreg projekt megvalósítása folyik. Ennek keretében 2007. májusában a RIB és a Termálklaszter szervezésében közös fórumot tartottak a Román Fürdőszövetség és Vajdasági Egészségturisztikai klaszter szervezőivel. 2007. augusztusában megalakult a Vajdasági-Magyarkanizsai Egészségturisztikai Klaszter. Azóta a két klaszter már több közös tanácskozást tartott.
- A Duna-Körös-Maros-Tisza (DKMT) Eurorégiós együttműködésben is tevékenyen részt veszünk. Ennek keretében jelenleg tematikus turisztikai útvonalak (termál, ipari műemlékek, szecessziós, folklór) történt meg Magyarországról a Dél-alföldi régió, Szerbiából Vajdaság tartomány és a Nyugat-romániai régió 4 megyéjének bevonásával.

Tisza-tavi régió

- A régióban a különböző településeken működő turisztikai szolgáltatók példászerű együttműködésével létrejött és egyre sikeresebben tevékenykedik a Tisza-tavi Túráközpont Hálózat, valamint a Természetjáró munkacsoport.
 - Elindult a „Fedezd fel a Tisza-tavat” kártya, és a közeljövőben ebből, illetve a Túráközpont Hálózat magas színvonalú és garantált szolgáltatásaiból, megalapozható lesz egy turisztikai kártyarendszer fokozatos bevezetése is.
 - Az elmúlt két évben összesen mintegy 50 km hosszúságban, az Eurovelo 11. sz. kerékpárút részeként épült ki jó minőségű útburkolat a természetközelséget biztosító gátszakaszokon, amelyhez egyre több kerékpáros szolgáltatás is kapcsolódik.
 - A Hortobágyi Nemzeti Parkkal történő együttműködésben folyamatos a túravezető-képzés, amely az ökoturizmus elengedhetetlen feltétele.
 - A RIB és az RTPI fontos feladatának tekinti a közigazgatásilag rendkívül tagolt turisztikai régióban a négy megyei önkormányzattal, a regionális fejlesztési ügynökségekkel, a rendőri, vízügyi szervekkel, a halászati hasznosítóval való együttműködést, a megállapodó Felek vállalt kötelezettségeit és ezeket időről-időre áttekintik és értékelik.
- g) A Nemzeti turizmusfejlesztési stratégiában megfogalmazott, újszerű feladatok megvalósítása során a szerteágazó, speciális szakértelem hiánya és a meglévő korlátozott emberi erőforrások miatt a **turisztikai kutatások** jelentősége előtérbe került. A turisztikai életminőség index és a vonzerő leltár módszertana, a budapesti látogatóközpont előzetes megvalósíthatósági tanulmánya, az útmutató a desztináció menedzsment szervezetek megalakításához, a turisztikai információs rendszer, az egészségturizmus fejlesztési stratégia, az erdei kisvasutak turisztikai fejlesztési koncepciója, stb. a TSZÁT által kidolgozott tematika alapján és folyamatos egyeztetés mellett külső szakértők bevonásával készül el 2007-ben.

3.6. Horizontális célok

A turizmus fejlesztése során az esélyegyenlőség, fenntarthatóság, akadálymentesítés, ifjúsági turizmus fejlesztése, határon túli együttműködés sokat hangoztatott, de a gyakorlatban kevésbé elterjedt módszerek alkalmazását igényli. A horizontális célok megvalósítása egyfajta szemléletváltást igényel, amely a közvetlen, számszerűsíthető gazdasági eredmények helyett a negatív hatások, a megkülönböztetés megszüntetését jelenti első sorban. A szemlélet elterjesztése hosszú folyamat, amely rövidtávon nem hoz látványos változásokat.

- a) A Zöld turizmus évének egyik célja a belföldi turizmusban a **szemléletformálás** volt. A Magyar Turizmus Zrt. együttműködött a KvVM-el, a Természetbarátok Szövetségével, a Nemzeti Parkok Igazgatóságával a fenntartható, természetközeli turisztikai formák népszerűsítése érdekében.
- a) A szakmai és külső szakértőkkel (OIB, RIB, VÁTI, WWF, TUTSZ) történt konzultációk és az UNWTO (Turisztikai Világszervezet) irányelvei alapján elkészült a **fenntartható turizmus monitoring és indikátor-rendszerének** vonatkozó szakmai ajánlás. A turisztikai termékekre kidolgozott (egészség-, öko-, kulturális turizmus, stb.) indikátorkészlet pedig az ÚMFT ROP turisztikai pályázatainak szakmai értékelési szempontjainak háttéranyagként használható. Gyakorlati tapasztalatok a fenntarthatóság gazdasági, környezeti és társadalmi indikátorainak alkalmazhatóságáról az első pályázatok értékelését és a megvalósítást követő hasznosítási időszak monitoring adatainak gyűjtése során vonhatók le. A 2007-2013. közötti időszak kiemelt feladata lesz az egységes szemléletű turisztikai monitoring rendszer kialakítása, amely alkalmas lesz a hazai és különböző európai uniós forrásokból (ERFA, EMVA) támogatott projektek összegezhető és összehasonlítható figyelemmel kísérésére. Összhangban az UNWTO és az EU kezdeményezésével, a felelős turista viselkedésére vonatkozó tervet kidolgozása kezdődött el, amelynek az alkalmazása kezdetben a Turisztikai Szakállamtitkárságon belül indulhat el, majd az első tapasztalatok alapján lehet bővíteni az érintettek körét.
- b) Az **akadálymentesítés** a turisztikai szolgáltatások esetében 2003 óta napirenden van. Az első években a működő szállás- és vendéglátóhelyek utólagos akadálymentesítése volt napirenden, amit a turisztikai célelőirányzatból meghirdetett pályázat támogatott. A vállalkozók a rendelkezésre álló támogatási keretet nem vették igénybe. 2004-től a Nemzeti fejlesztési terv turisztikai pályázataiban elvárás volt az akadálymentesítés, néhány pályázat esetében nemcsak a mozgássérültek, hanem egyéb fogyatékkal élők számára is hozzáférhetővé tették a beruházások eredményeként megvalósuló létesítményeket. 2007-től az ÚMFT turisztikai pályázataiban az akadálymentesítés követelménye hangsúlyosan megjelenik. A Magyar Turizmus Zrt. az akadálymentes turisztikai szolgáltatások népszerűsítése érdekében kialakított egy, a hazai akadálymentes szolgáltatásokat bemutató, összefoglaló adatbázist. 2008-ra az adatok aktualizálásra kerülnek és a Magyar Turizmus Zrt. elkészíti a kifejezetten az akadálymentes hazai turisztikai szolgáltatásokat bemutató honlapját.
- c) A **szociálisan hátrányos** helyzetűek a MNÜA pályázataiban részesülhetnek üdültetési támogatásban. A belföldi üdülési csekk után az NÜSZ által beszedett jutalék összege az elmúlt években dinamikusabban növekedett, amit a kormány 2006-ban további 2 milliárd Ft-tal egészített ki. Az iskolai táborok, erdei iskolák támogatása több tárca (ICSSZEM, OM, KvVM, MEH, GKM) által koordinált pályázati rendszerben történt 2005-ig. Ezt követően a turisztikai célelőirányzat összegének csökkenése miatt a programban az MTH, ÖTM-TSZÁT nem vett részt.
- d) Az **ifjúsági turizmus** fejlesztési koncepciójának megalapozásaként készül egy felmérés az ifjúság turisztikai szokásairól. A kutatás az MT Zrt. koordinálásában készül, a keresleti és kínálati oldal elemzésével egyaránt foglalkozik az anyag. Tekintettel az ifjúsági turizmus összetett jellegére az anyag előreláthatólag 2007 végére készül el. A kutatás komplex módon, kvalitatív (mélyinterjúk, fókuszcsoportos vizsgálatok) és kvantitatív eszközökkel (személyes és telefonos közvélemény-kutatások, online kutatások) vizsgálta a magyarországi beutazó és belföldi ifjúsági turizmust. A kutatás keretében feldolgozásra kerültek a nemzetközi és hazai szakirodalom idevonatkozó részei, köztük a UNWTO, az Eurostat és más nemzetközi szervezetek, valamint az IPK International és a KSH adatai is. Az utóbbi években megfigyelhető turisztikai tendenciák, valamint a turisztikai kínálat bővülése, az új termékek megjelenése indokoltá tették a gyermek és ifjúsági korosztály (6-30 év) utazási szokásainak feltérképezését. A vizsgálat kitért a keresleti és a kínálati oldal

bemutatására egyaránt, és kísérletet tett a környezeti tényezők feltárására, a versenytársak elemzésére, illetve a lehetséges fejlesztési irányok meghatározására.

A keresleti oldal elemzése magába foglalja az utazási motivációk, a döntési szempontok, a Magyarországgal való elégedettség és az imázs vizsgálatát, továbbá az ifjúsági turizmusban részt vevők szocio-demográfiai összetételének és utazási szokásainak elemzését. A kutatás külön vizsgálja a tanuló és dolgozó fiatal felnőttek utazási szokásait, amelyek jelentős eltéréseket mutatnak. A kínálati oldalon a szálláshelyek, a vendéglátóhelyek tapasztalatait, a közlekedési lehetőségeket és az attrakciókat elemezzük, kitérve az ifjúsági turizmus szervezettségére is.

Az ifjúsági turizmus sajátos infrastruktúrájának támogatása 2005-2006-ban az ifjúsági tárcával közös **nem üzleti célú szálláshely-fejlesztési pályázattal** valósult meg. 2007-től az ÚMFT turisztikai fogadóképesség fejlesztési pályázati keretében az ifjúsági kereskedelmi szálláshelyek támogatásban részesülhetnek, az ÚMVP turisztikai pályázati pedig lehetőséget nyújtanak a magán szálláshelyek mellett a turisztikai igényeket kielégítő nem üzleti célú szállástípusok fejlesztésének támogatására.

A Magyar Turizmus Zrt. 2007-es esztendőben létrehozott egy **ifjúsági honlapot**. Ugyancsak ebben az évben ifjúsági szálláshely katalógust adott ki. A Sziget Fesztivál népszerűsítése érdekében study-tour-t szervezett.

- e) A **fogyatékos emberek és kisebbségek foglalkoztatásának** ösztönzése az ÚMFT turisztikai pályázatainak egyik értékelési szempontjaként ösztönzőként szolgál. A jövőben indokolt a szakmai szövetségekkel felvenni a kapcsolatot a lehetőségek feltárása érdekében, illetve a vállalkozások innovatív megoldásai jó példaként szolgálhatnak (Németországban működik vakok számára kialakított étterem, stb.).
- f) A határon átnyúló desztinációfejlesztés egyrészt a **két- vagy többoldalú kormányközi** turisztikai kapcsolatok területe. Erre jó lehetőséget nyújthatnak a magas szintű állami vezetők találkozói (pl. a köztársasági elnök szerb és horvát elnökökkel közös látogatása a Duna-Dráva vidékre, a kölkei Nagyrétre, a szerbiai batinaí ártérre és a horvátországi Kopácsi rétre) is. A Visegrádi országok együttműködése évek óta sikeres a Kínában, Japánban USA-ban és 2007 óta Oroszországban közös turisztikai marketing akciók megvalósításával.
- g) Az ÖTM Turisztikai Szakállamtikárság részt vesz az **Európai Területi Együttműködés** operatív programjainak kidolgozásában, amely Magyarország határszakaszain lehetővé teszi kétoldalú támogatási programokban turisztikai fejlesztések megvalósítását is. Másik, gyorsan fejlődő együttműködési fórum a **régiók közti kapcsolatépítés**. A vállalkozások bevonásával a regionális turisztikai szervezetek együttműködésén alapuló kezdeményezések sikeresek voltak a Nyugat-Dunántúlon – Pannon termál klaszter-Burgenland-Szlovénia, Dél-Alföld Romániával és a Vajdasággal alakított ki turisztikai együttműködést. Sikeresen fejlődik a Duna-Dráva Nemzeti Park és a horvátországi Kopácsi rét, illetve az Örség és a szlovén Goricko Nemzeti park közötti együttműködés. Megkezdődött Pécs 2010. évi Európai Kulturális Fővárosa projekt részeként a Déli Kulturális Övezet kialakítása horvát és szlovén partnerek bevonásával.

4. ÖSSZEGZÉS

A Nemzeti turizmusfejlesztési stratégia végrehajtásának első két évét értékelve megállapítható, hogy mind az öt stratégiai pillér mentén elkezdődött a munka.

- Az **emberközpontú és hosszútávon jövedelmező fejlődés** érdekében elindult a turizmus nem gazdasági hatásainak felmérése, a közgazdasági szabályozó rendszer turisztikai vállalkozások számára kedvező átalakítását azonban a konvergencia program keretei korlátozzák.
- Az **attrakciófejlesztés** címszó alatt meghatározott valamennyi feladat végrehajtása elindult, és időarányosan jól halad.

- A **turistafogadás feltételeinek javítása** terén kevésbé pozitívak a változások. Ennek fő oka az, hogy az ÖTM Turisztikai Szakállamtitkársága csak kezdeményező szerepet vállalhat a fejlesztési célok megvalósítása érdekében. Ugyanakkor a közlekedés, közbiztonság, turisták által igénybevett egészségügyi, kereskedelmi, pénzügyi szolgáltatások „turistabarát” szemléletű átalakítása az átfogó reformok (egészségügy, vasúti közlekedés) idején nem elsődleges szempont, a központi és önkormányzati költségvetési korlátok a közszolgáltatások egy részénél (települési tömegközlekedés, posta) kapacitáscsökkentést indított el.
- Az **emberi erőforrás fejlesztéssel** kapcsolatban alapvető hiányosság a turizmus munkaerőpiaci helyzetének ismerete, ennek alapján lehet megalapozott javaslatokat tenni az oktatási rendszer továbbfejlesztésére. A szemléletformálás terén elindult akciók folytatása mellett a szakmai szervezetek aktivitását növelni szükséges.
- A **hatékony működési rendszer kialakítása** keretében, a turisztikai desztinációmenedzsment szervezetek létrehozása érdekében jól összehangolt munka indult el, amelynek az elkövetkező években látványos eredményei szülehetnek.
- A **horizontális célok** megvalósításának egy része már hagyományokkal rendelkezik (akadálymentesítés, ifjúsági turizmus, határon átnyúló együttműködés), itt a munka folytatódik. Más témákban (fenntarthatóság, természetre gyakorolt hatás) elkezdődött az intézkedések végrehajtása, és van olyan terület (párbeszéd a fogyatékos emberekkel), ahol még nem került sor érdemi előrelépésre.

Összegezve az elmúlt két év tapasztalatait, a Nemzeti turizmusfejlesztési stratégia szemléletváltást indított el a turizmus fejlesztésében, a kizárólag gazdasági mutatók alapján mérhető eredmények helyett az életminőség javítása is előtérbe került. A megvalósítás kezdeti tanulságaként említhető, hogy a turisztikai kormányzati szervezet aktív kezdeményező szerepe fontos, de nem kizárólagos feltétel a sikerhez. A társmínisztériumok együttműködési készségén, és a szakmai szervezetek szervező erején sok múlik.

Budapest, 2007. november

Dr. Kovács Miklós
szakállamtitkár

**Turisztikai támogatási jogcímek a ROP-okban
a 2007-2008. évi akciótervek alapján**

1. KMO

1.1. Vonzerőfejlesztés

A) komponens: Aktív turizmus (vízi turizmus és természetjárás) infrastruktúrájának és kapcsolódó szolgáltatásainak fejlesztése

- Yachtkikötők és vízi telepek turisztikai célú létesítése és a már meglévők korszerűsítése.
- A természetjáráshoz szükséges a leromlott állagú turistautak és szolgáltatásaik javítása (pl. jelzések festése, tűzrakóhelyek kialakítása).

B) komponens: Gyógy- és termálvíz turisztikai hasznosításához kapcsolódó létesítmények, szolgáltatások fejlesztése:

- Meglévő gyógy- és termálfürdők infrastruktúrájának fejlesztése, technológiai korszerűsítése.
- Gyógy- és termálvízhez kapcsolódó egészségügyi és wellness szolgáltatások minőségi fejlesztése, bővítése.

C) komponens: Kulturális és örökségturizmus fejlesztése:

Épített örökség (pl.: történelmi korokat idéző épületek, épületegyüttesek, egyedi építészeti alkotások, világörökségi helyszínek, műemlékek, kastélyok, várak, egyházi létesítmények) valamint turisztikai jelentőséggel rendelkező kulturális intézmények (muzeális intézmények, kiállítótermek, szabadtéri színpadok) látogatóbarát fejlesztése, magas vonzerőt generáló turisztikai termék alakítása, élményszerűen bemutathatóvá tétele, felújítása, rekonstrukciója (fogadóterület bővítése, turisztikai hasznosításra alkalmas új funkciók, élményelemek kialakítása, interaktív információszolgáltatás fejlesztése).

D) komponens: Keskeny nyomtávú vasutak fejlesztése

- pályafelújítás, pályarekonstrukció, ill. az ehhez kapcsolódó gördülőállomány-beszerzés, korszerűsítés
- kiszolgáló létesítmények építése, felújítása, rekonstrukciója,
- akadálymentesítés,
- szolgáltatásbővítés,

1.2. Fogadóképesség fejlesztés

A) komponens: Fogadóképesség javítását szolgáló infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztés

Fogadóképesség javítását szolgáló infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztés építés, kapacitásbővítés, szolgáltatásbővítés kereskedelmi szálláshelyek esetében Pest megye területén.

B) komponens: Hivatás- és sportturizmus infrastrukturális feltételeinek fejlesztése

Konferencia és üzleti szolgáltatások kialakítása, minőségének javítása, sportlétesítmények turisztikai célú fejlesztése

C) komponens: Desztinációs menedzsment-szervezetek fejlesztése

A helyi, térségi, kistérségi szintű desztináció-menedzsment szervezetek kerülnek támogatásra:

- A helyi, térségi, kistérségi szintű turisztikai desztináció-menedzsment szervezetek működéséhez szükséges infrastrukturális feltételek megteremtése:
 - irodahelyiség kialakításához meglévő épület felújítása, bővítése, átalakítása,
 - irodai berendezések (bútorok, irodai gépek, eszközök, informatikai eszközök) beszerzése,
- Szervezetfejlesztés:
 - szakmai tanácsadás a TDM-ek megalakításához (pl. működési szabályzatok elkészítése),
 - a szervezet szakembereinek képzése
- Informatikai rendszer kialakítása:
 - Kapcsolódás az egységes TDM informatikai rendszerhez, szoftverfejlesztés, tartalom- és szolgáltatásfejlesztés
- Szakmai program megvalósítása, elsősorban az alábbiak szerint:
 - turizmusfejlesztési stratégia/program megvalósítása
 - turisztikai imázs és arculatterv készítése, márka tervezés és fejlesztés
 - turisztikai termékfejlesztési program és kapcsolódó előkészítő tanulmányok készítése, projektek előkészítése
 - marketing stratégia, marketing kommunikációs kampányok tervezése és gyakorlati megvalósítása;
 - szemléletformálás, tájékoztatás, képzés programtervezés, rendezvény koordináció

D) komponens: Turisztikai látogatóközpontok fejlesztése.

- utas tájékoztatás és információ-szolgáltatás fejlesztése

2. NYDU

2.1. Kiemelt jelentőségű turisztikai fejlesztések a nemzetközi célpontú gyógyfürdők és kulturális örökség megújítása

A) Kiemelt, nemzetközi célpontú gyógyfürdők fejlesztése

1. Kiemelt termál- és gyógyfürdőhelyek műemléki jellegű épületeinek állagmegóvása, helyreállítása a fürdői szolgáltatások fejlesztése érdekében
2. A gyógy- és termálvízre épülő gyógyászati célú szolgáltatásoknak és szükséges infrastruktúrájának fejlesztése a gyógyfürdőkben; (pl. épületek, medencék építése, felújítása, átalakítása, bővítése, gyógyvízhez kapcsolódó gyógyászati és wellness szolgáltatások stb.)

B.) A régió nemzetközi jelentőségű kulturális és világörökségi helyszíneinek fenntartható turisztikai célú hasznosítása

1. A kiemelt műemlékek (kastélyok, romemlékek, egyházi létesítmények) értéknövelő megújítása és elsősorban turisztikai funkciókkal való bővítése;
 - a műemlékek felújításához kapcsolódó infrastrukturális beruházások (pl. régészeti feltárások, falkutatások, épületek felújítása, külső és belső terek megújítása stb.);
 - látogatóbarát szolgáltatások fejlesztése (vendégfogadó területek kialakítása);
 - turisztikai funkciók (pl. gyűjtemény bemutatására alkalmas többfunkciós terem, kiállítótér, konferencia terem, stb.) kialakítása;
2. Műemlékek energiaellátási rendszerének megújítása, különös tekintettel a megújuló energiaforrások felhasználásra;
3. Az örökséghez méltó környezet kialakítása a természeti értékek (bemutató területek, látogatóközpontok, közcélú természeti területek, parkok, botanikus kertek, arborétumok, kastélyparkok) védelmére, megőrzésére és megismerésére irányuló fejlesztések, a hozzájuk kapcsolódó rekreációs szolgáltatások (pl. pihenőközpontok kialakítása stb.) kialakítása révén²

C.) A kiemelt projektek előkészítésének támogatása

A kiemelt projekt eljárás keretében megvalósítandó „B” komponens projektjeinek előkészítésével kapcsolatos tevékenységek támogathatóak.

2.2. A régió történelmi és kulturális örökségének fenntartható hasznosítása és természeti értékeken alapuló aktív turisztikai programok fejlesztése

A) Meglévő gyógy- és termálfürdők minőségi fejlesztése

- Termál- és gyógyfürdők szolgáltatási színvonalának fejlesztése, fedett területeinek növelése (pl. öltözők, mosdók, növelése (pl. öltözők, mosdók, napozók, kezelő helyiségek építése, meglévők felújítása, berendezéseinek fejlesztése, változó időjárású körülmények között is használható medencék kialakítása) és kiegészítő szolgáltatások fejlesztése, bővítése (pl. masszázs, szauna, gőzfürdő, szolárium, kozmetika, fodrászat, manikűr-pedikűr stb.);
- Termál- és gyógyfürdők energiaellátási rendszerének megújítása, különös tekintettel a megújuló energiaforrások felhasználásra; (pl. vízforgató berendezések vásárlása, beépítése, kutak fúrása, felújítása, szellőző berendezések felújítása, kiépítése, hulladék hőenergetikai utóhasznosítása, stb.)

B) A régió történelmi és kulturális örökségének fenntartható hasznosítása

1. Az alábbi tevékenységek támogatásakor előnyben részesülnek azok, ha részei egy tematikus útnak, vagy meghatározó elemei egy térség turisztikai kínálatának.

- Kastélyok, kúriák és várak, kulturális örökségvédelmi létesítmények értéknövelő megújítása és elsősorban turisztikai funkciókkal való bővítése, amely hozzájárul új munkahelyek teremtéséhez;
- egyházi létesítmények (templomok, kápolnák, stációk szobrok, kegyhelyek) felújítása, bemutathatóvá tétele kizárólag vallási turizmus, zarándokút keretében
- a műemléki értékek felújításához kapcsolódó infrastrukturális beruházások;
- látogatóbarát szolgáltatások fejlesztése (vendégfogadó területek kialakítása);

² Nem településrehabilitációs elemként.

- turisztikai funkciók (pl. gyűjtemény bemutatására alkalmas többfunkciós terem, kiállítótér, konferencia terem, stb.) kialakítása;

2. Muzeális intézmények és régészeti lelőhelyek, emlékek, romemlékek látogatóbarát szolgáltatásainak fejlesztése és szükség esetén felújítása, illetve bővítése, új bemutató intézmények kialakítása. Ezen belül különösen fontos az élményelemekkel, újszerű, kreatív, interaktív bemutatói módszerek bevezetésével kapcsolatos beruházások megvalósítása;

3. Nemzetközi jelentőségű és turisztikai szempontból meghatározó településen kulturális fesztiválok helyszíneinek infrastrukturális fejlesztése (pl. kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése, rendezvényterek biztosítása, kialakítása, hang- és fénytechnikai fejlesztések, közbiztonsági elemek, fesztiválhelyszínek kialakítása);

4. Kastélyok, várak, kúriák, muzeális intézmények, további örökségvédelmi helyszínek fesztivál helyszíneinek energiaellátási rendszerének megújítása, különös tekintettel a megújuló energiaforrások felhasználásra;

C) Tájégségi, öko- és aktív turisztikai programcsomagok fejlesztése

- Az Országos Területrendezési Tervben vagy a Nyugat-dunántúli Régió Kerékpáros Marketingstratégiájában elfogadott Az Országos Területrendezési Tervben vagy a Nyugat-dunántúli régió Kerékpáros Marketingstratégiájában elfogadott kerékpárút-szakaszok kiépítése, kitáblázása, valamint a kapcsolódó szolgáltatások kialakítása, fejlesztése (pl. biztonságos kerékpármegőrzés kölcsönzők, kerékpáros központok, standard felszerelések stb.)
- Örökségvédelem szempontjából jelentős természeti értékek (pl. tanösvények, túraútvonalak, bemutató területek, naturparkok, látogatóközpontok, közcélú természeti területek, parkok, állat- és növénykertek, vadasparkok, botanikus kertek, arborétumok, kastélyparkok, téma- és kalandparkok) védelmére, megőrzésére és megismerésére irányuló fejlesztések, a hozzájuk kapcsolódó rekreációs szolgáltatások (pl. pihenőközpontok kialakítása stb.) kialakítása, az öko- és aktív turizmus fogadási feltételrendszerének, programkínálatának, turisztikai termékeinek fejlesztése
- Víziturizmus infrastrukturális feltételrendszerének fejlesztése (pl. szabadvízi strandok fejlesztése, vízfelületekhez és a medrekhez kapcsolódó fejlesztések, folyók vízpartjainak szabadidős, aktív turisztikai kínálatának kialakítása, a kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések támogatása, közlekedési eszközök környezetbarát üzemmódra történő átállítása (pl. elektromos vagy napenergia hajtású csónakok stb.) stb.), a közlekedés infrastrukturális feltételrendszerének fejlesztése (pl. kikötőhálózat turisztikai célú, összehangolt fejlesztése stb.)
- Turisztikai célú vasúti mellékvonalak (kisvasutak, erdei vasutak) felújítása, fejlesztése

D) A balatoni térség turisztikai vonzerejének növelése

A, B, C komponensek alatt támogatható tevékenységek, valamint kizárólag a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén, valamint specifikusan:

- Régi, történelmi hajók, múzeum hajó felújítása és turisztikai célú hasznosítása

2.3. Fogadóképesség fejlesztés

A) Magas komfortfokozatú kereskedelmi szálláshelyek minőségi fejlesztése -szállásférőhelyek számának növelése a magas minőségű szolgáltatásokat nyújtó kereskedelmi szálláshelyeken

- új, magasabb fokozatú szálláshelyek létesítése az arra indokolt esetben (amely településeken nincs magas minőségű szolgáltatásokat nyújtó kereskedelmi szálláshely), kapcsolódva a régió kiemelt desztinációihoz (egészségturizmus, kulturális örökség, tájgségi természeti programcsomag)
- a szálláshelyek infrastrukturális fejlesztése a „szezonnyújtás”, valamint a magasabb komfortfokozat érdekében (pl. energiatakarékos hűtés-fűtésrendszer kialakítása, épület felújítása, korszerűsítése stb.)
- a szálláshelyekhez kapcsolódó szolgáltatások bővítése (pl. szabadidő aktív eltöltését segítő szolgáltatások pl. kerékpárkölcsönzés, szauna, illetve, az üzleti turizmus kiszolgálását célzó fejlesztések, pl. konferencia létesítmények; családbarát szolgáltatások bevezetése stb.)

Nem támogatható tevékenységek:

- 5* szálloda fejlesztése, vagy erre irányuló fejlesztés

B) Kapacitásnövelés és szolgáltatásfejlesztés az alacsony kategóriájú szálláshelyeken - alacsony komfortfokozatú szálláshelyek (3* csillagos alatti szállodák, és 1. osztályú kategória alatti panziók, kempingek, egyéb kereskedelmi szálláshelyek) kapacitásnövelése.

- Meglévő szálláshelyek infrastrukturális fejlesztése a „szezonnyújtás”, valamint a magasabb komfortfokozat érdekében (pl. energiatakarékos hűtés-fűtésrendszer kialakítása, épület felújítása, korszerűsítése stb.)
- új szálláshelyek létesítése (3* szálloda és annak megfelelő egyéb kereskedelmi szálláshely) kapcsolódva a régió

kiemelt desztinációihoz (egészségturizmus, kulturális örökség, tájegységi természeti programcsomag)

- a szálláshelyekhez kapcsolódó szolgáltatások bővítése (pl. szabadidő aktív eltöltését segítő szolgáltatások pl. kerékpárkölcsonzás, szauna, illetve, az üzleti turizmus kiszolgálását célzó fejlesztések, pl. konferencia létesítmények; családbarát szolgáltatások bevezetése stb.)
- Kapcsolódó tájékoztatási, információs és marketing-tevékenység támogatása (pl. tájékoztató anyagok, brosrák, honlap, tájékoztató táblák, minősítési és foglalási rendszerek összehangolása stb.)
- akadálymentesítés

2.4. Desztináció menedzsment

A.) Helyi, térségi desztináció menedzsment szervezetek létrehozása, fejlesztése

A helyi, térségi, kistérségi szintű desztináció-menedzsment szervezetek kerülnek támogatásra:

- A helyi, térségi, kistérségi szintű turisztikai desztináció-menedzsment szervezetek működéséhez szükséges infrastrukturális feltételek megteremtése:
 - irodahelyiség kialakításához meglévő épület felújítása, bővítése, átalakítása,
 - irodai berendezések (bútorok, irodai gépek, eszközök, informatikai eszközök) beszerzése,
- Szervezetfejlesztés:
 - szakmai tanácsadás a TDM-ek megalakításához (pl. működési szabályzatok elkészítése),
 - a szervezet szakembereinek képzése
- Informatikai rendszer kialakítása:
 - Kapcsolódás az egységes TDM informatikai rendszerhez, szoftverfejlesztés, tartalom- és szolgáltatásfejlesztés
- Szakmai program megvalósítása, elsősorban az alábbiak szerint:
 - turizmusfejlesztési stratégia/program megvalósítása
 - turisztikai imázs és arculatterv készítése, márka tervezés és fejlesztés
 - turisztikai termékfejlesztési program és kapcsolódó előkészítő tanulmányok készítése, projektek előkészítése
 - marketing stratégia, marketing kommunikációs kampányok tervezése és gyakorlati megvalósítása;
 - szemléletformálás, tájékoztatás, képzés

programtervezés, rendezvény koordináció

B.) Balatoni turisztikai desztinációs menedzsment rendszer kialakítása és a szervezetek működésének segítése

Mint az A komponens esetében, de kizárólag a Balaton, mint turisztikai termékhez kötődő szervezetek esetében.

3. DDU

3.1. Komplex turisztikai termékcsomagok kialakítása

a. komponens: Térségi alapú komplex turisztikai termékcsomagok kialakítása

- Projekt előkészítés
- Meglévő turisztikai attrakciók fejlesztése, melyek a régió turisztikai adottságaira, sajátos természeti értékeire építenek. Széleskörű partnerségre építő területi és termékalapú vonzerőfejlesztések, melyben a fejlesztendő projektelemek száma minimum 3, maximum 10.

A program az alábbi vonzerőket támogatja:

- **Vízi és aktív turizmus:** Infrastruktúra-fejlesztés, szolgáltató létesítmények és egységek fejlesztése a vitorlás-, és motorcsónak-kikötőkben. Vízi és aktív turizmushoz kapcsolódó fejlesztések. A projektek tervezése során ügyelni kell arra, hogy horgászturisztikai elemek ne szerepeljenek benne.
- **Kerékpáros turizmus:**
- Az egyes turisztikai vonzerőkhöz közvetlenül kapcsolódó, azokat összekötő **turisztikai célú kerékpárutak, kerékpáros túraútvonalak** fejlesztése (kijelölés, kialakítás) az OTRT-vel összhangban.
- A kerékpáros turizmus kiszolgáló létesítményeinek fejlesztése: kerékpáros pihenőhelyek, szerviz pontok, fedett zárható tárolók létesítése. Kötelező eleme a kerékpáros fejlesztéseknek, mértéke a kerékpáros projektelemek költségvetésének minimum 30%-a kell legyen.
- A fejlesztendő kerékpárutaknak már meglévő, vagy a projekt elemeként megvalósítandó turisztikai attrakciókat kell összekötnie. Az EUROVELO hálózathoz tartozó kerékpárutakat a program nem támogatja.
- **Ökoturizmus:** multifunkcionális ökoturisztikai látogatóközpontok kialakítása, kiszolgáló egységekkel, higiénés létesítményekkel. Túraútvonalak kialakítása, pihenőhelyekkel.
- **Bor és gasztronómia:** (100,000 eur értékhatár fölött) a helyi borok bemutatására alkalmas létesítmények infrastruktúrájának fejlesztése.
- Borutak, mint tematikus utak, valamint közösségi célú borturizmus kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések.
- Borutak táblarendszerének kialakítása, továbbá a borturizmushoz kapcsolódó tartalmas időtöltéshez szükséges beruházások megvalósítása.

- A fejlesztések kizárólag a borok eredetvédelmi szabályairól szóló 97/2004. (VI. 3.) FVM rendeletben meghatározott borvidékeken található borutakhoz kapcsolódhatnak. A pályázó szervezet tagja kell legyen a borút egyesületek valamelyikének, és tagságát minimum az utánkövetési időszak végéig fent kell tartani, melyre a pályázó szervezet kötelezettséget vállal.
 - **Kulturális turizmus:** kastélyok, várak turisztikai funkciókkal való fejlesztése, értéknövelő megújítása. A kastélyok, várak felújításához kapcsolódó infrastrukturális beruházások: látogatóbarát szolgáltatások fejlesztése (vendégfogadó területek kialakítása), turisztikai funkciók (pl. gyűjtemény bemutatására alkalmas, többfunkciós terem, kiállítótér) kialakítása; a várhoz tartozó park felújítása (pl. burkolatok, utca bútorok, díszvilágítás), látogathatóvá tétele.
 - Az érintett kastély, vár támogatásban részesülő rész alapterületének legalább 60%-a bemutató, kiállító tér kell legyen.
 - múzeális intézmények, régészeti lelőhelyek látogathatóságára, bemutathatóságára irányuló fejlesztések; kulturális rendezvények megrendezéséhez szükséges infrastruktúra.
 - Meglévő gyűjtemények bemutathatóságát szolgáló fejlesztések.
 - A program azoknak a létesítményeknek a támogatását preferálja, melyek látogathatósága vagy a kapcsolódó szolgáltatások révén bevételt generálnak. (pl. belépőjegy)
 - **Innovatív termékek/tematikus parkok:** régiós jelentőséggel bíró, egész napos programlehetőséget biztosító innovatív termékek és tematikus parkok kialakítása (élménypark, témapark, aquapark)
 - **Kisvasutak:** a már meglévő, kisvasutak működéséhez szükséges műszaki fejlesztések, rekonstrukciók támogatása. A kerékpáros fejlesztésekhez hasonlóan, a fejlesztendő kisvasutaknak már meglévő, vagy a projekt elemeként megvalósítandó turisztikai attrakciókat kell összekötnie.
 - A termécsomagok elemeinek összeállításánál fő szempont kell legyen az összekapcsolt turisztikai fejlesztések összhangja. Elkerülendő a különböző célcsoportokat megcélzó, turisztikai szempontból nem összehangolható elemek termécsomaggá történő fejlesztése. A szakmai együttműködést a pályázat részeként benyújtandó marketingtervben kell igazolni.
 - A termécsomagok valamennyi projektelemére vonatkozó általános kritérium, hogy a fejlesztés nyomán az egyes elemek önmagukban is vonzerőt képviseljenek. A beruházások valódi turisztikai funkciókkal töltsék meg a fejlesztés tárgyát, mely által látogatószám-növekedés érhető el.
 - A projekthez közvetlenül kapcsolódó marketingeszközök, on-line tartalmak fejlesztése. A tevékenység önállóan nem támogatható.
 - A minőségi turisztikai szolgáltatások nyújtásához szükséges megfelelő szakképzettségű és nyelvismerettel rendelkező munkaerő biztosítása, ennek keretében:
 - szakmai nyelvi képzések szervezése
 - szakmai továbbképzések lebonyolítása
- A képzéseknek közvetlenül a projekthez kell kapcsolódniuk, értékük a projekt költségvetésének 10%-át nem haladhatja meg.

b. komponens: Regionális jelentőségű egészségügyi turisztikai fejlesztések ösztönzése:

- A DDRFÜ által elkészítésre kerülő regionális egészségügyi turisztikai program által régiós jelentőségűnek kijelölt egészségügyi turisztikai helyszínek komplex fejlesztése:
 - termál- és gyógyfürdők technológiai és infrastrukturális fejlesztése
 - termál- és gyógyfürdők szolgáltatásainak fejlesztése és bővítése
- Gyógytényezőre alapuló szolgáltatások fejlesztése (kivéve: szálláshely fejlesztés)
- Szakmai nyelvi képzések az egészségügyi turizmusban dolgozók számára
- Szakmai továbbképzések az egészségügyi turizmusban dolgozók számára

c. komponens: Helyi jelentőségű egészségügyi turisztikai fejlesztések ösztönzése:

- A DDRFÜ által elkészítésre kerülő regionális egészségügyi turisztikai program által helyi jelentőségűnek kijelölt egészségügyi turisztikai helyszíneken történő kisléptékű fejlesztések:
 - termál- és gyógyfürdők technológiai és infrastrukturális fejlesztése
 - termál- és gyógyfürdők szolgáltatásainak fejlesztése és bővítése
- Gyógytényezőre alapuló szolgáltatások fejlesztése (kivéve: szálláshely fejlesztés)
- Szakmai nyelvi képzések az egészségügyi turizmusban dolgozók számára
- Szakmai továbbképzések az egészségügyi turizmusban dolgozók számára

d. komponens: Balatoni komplex turisztikai termécsomagok kialakítása:

3.2. A Balaton térség számára fontos turisztikai termékek, vonzerők:

- **Strandfejlesztések** (strandokon higiénikus fejlesztések, szezonhosszabbítást elősegítő fejlesztések, medencék kialakítása és lehetőség szerint megújuló energiaforrással való vízmelegítése, gyerekszolgáltatások bővítése)
- **Balatoni vitorlásokikötő** fejlesztések

- Régi, **történelmi hajók**, múzeum hajó felújítása Gyógy-, **termálvíz**hez kötődő turizmus fejlesztése, ezen belül elsősorban meglévő fürdők szolgáltatás kínálatának bővítése és minőségi fejlesztése.
- Tematikus élmény-, örökség vagy **kalandpark** létesítésének támogatása összefüggésben a régió természeti értékeivel, kulturális örökségével
- múzeális intézmények és egyedi **műemlékek látogatóbarát szolgáltatásainak** fejlesztése és szükség esetén felújítása, illetve bővítése, annak érdekében, hogy a múzeális intézmények látogatottsága és szolgáltatási színvonala növekedjen;
- Öko-, természetjáró **turisztikai programjai** (pl. túraútvonalak, további látogató központok építése)
- **Kerékpáros turizmus:**
 - parttól távolabbi településeket bekötő önálló kerékpárutak építése, Kis-Balatoni kerékpárút megépítése;
 - Balatoni kerékpárút fejlesztése: déli part mentén önálló kerékpárút építése, továbbá a kerékpárutak fenntartáshoz szükséges eszközök beszerzése, illetve a karbantartást biztosító tartós finanszírozási konstrukció kialakítása;
 - Régió kerékpárút kapcsolatainak fejlesztése
- Turisztikai célú **kisvasutak** fejlesztése
- **Borturizmus**hoz kapcsolódó beruházások (100 ezer euro értékhatár fölött)
- **Kulturális rendezvények, programok** támogatása, melyek finanszírozását az ERFA források felhasználását szabályozó 1080/2006-os EK rendelet 4. cikkely 7. pontja teszi lehetővé a kulturális szolgáltatások kínálatának javítására vonatkozó pontja alapján.
- **Kulturális rendezvényhelyszínek** támogatása (pl. több település által közösen használt szabadterei színpadok, a színpadokat kiszolgáló világítási és hangosítási rendszerek felújítása, kialakítása; kulturális, konferencia központok továbbfejlesztése)

3.3. Fogadóképesség fejlesztés

- Szálláshelyek és turisztikai szolgáltatások fejlesztéseMeglévő és működő szálláshelyek fejlesztése:
 - Meglévő szálláshelyek kapacitásnövelése további férőhelyek kialakításával
 - Szálláshelyek minőségi fejlesztése kategória váltással is (kizárva 5 csillagos szálláshely fejlesztése vagy kategória váltás 5 csillagosra), (45/1998. (VI. 24.) IKIM rendeletnek és az 54/2003. (VIII. 29.) GKM rendeletnek megfelelően
 - Szálláshelyeken kínált szolgáltatások körének - elsősorban az aktív kikapcsolódás, az egészséges életmód elősegítése, gyógyászati tevékenység - bővítése
 - Szálláshelyekhez közvetlenül kapcsolódó konferenciaturizmus feltételeinek megteremtése
- Új szálláshelyek kiépítése:
 - Kizárólag azokon a turisztikai magterület listán szereplő településeken, ahol az ágyszám bizonyítottan nem elégíti ki a helyi igényeket, a fejlesztés új piaci szegmenst céloz meg, és jelentős idegenforgalmi potenciállal rendelkezik.
 - Kizárólag magas kategóriájú szálloda építhető (45/1998. (VI. 24.) IKIM rendeletnek és az 54/2003. (VIII. 29.) GKM rendeletnek megfelelően). 5 csillagos szálláshely létesítése nem támogatható.
 - magas kategóriájú panzió, kemping és ifjúsági szálló
- Szakmai nyelvi képzések a szállásadók számára
- Szakmai továbbképzések, animátor képzések a szállásadók számára

3.4. A turizmusban érintett szereplők együttműködésének ösztönzése

a. komponens: Turisztikai klaszterek és beszállítói rendszerek fejlesztése

- klaszterek fejlesztése és létrehozása:
 - Vállalkozások közötti együttműködés fejlesztése, területi vagy termék alapú turisztikai klaszterek megalakulásának ösztönzése:
 - gesztor tevékenységének és szolgáltatásainak kialakítása.
 - tanácsadás és oktatási programok, tananyagfejlesztés és akkreditáció,
 - közös eszközbeszerzések (korlátozott mértékben, csak a szolgáltatások fejlesztéséhez közvetlenül szükséges tárgyi eszközök esetén),
 - közös kutatási tevékenység, (stratégiák összehangolása, közös termékfejlesztés, egymás között megosztva a feladatokat és a költségeket)
 - közös marketing, (egységes arculat, költségek megosztása; beszállítói kapcsolatok erősítése, megfelelés a beszállító felé támasztott előírásoknak, közös fellépés a beszállítók illetve a megrendelők között)
 - közös rendezvények,
 - részvétel szakmai rendezvényeken, stb.

- beszállítói rendszerek kidolgozása és kialakítása: Az idegenforgalmi központokban működő szálláshelyeken helyi beszállítói rendszerek kialakítása annak érdekében, hogy a környékbeli mezőgazdasági termelők egyedi, tájjellegű élelmiszeripari termékei eljussanak a vendégekhez.

b. c. komponens: A helyi, térségi, kistérségi szintű (b) és a Balatonhoz kötött (c) desztináció-menedzsment szervezetek kerülnek támogatásra:

- A helyi, térségi, kistérségi szintű turisztikai desztináció-menedzsment szervezetek működéséhez szükséges infrastrukturális feltételek megteremtése:
 - irodahelyiség kialakításához meglévő épület felújítása, bővítése, átalakítása,
 - irodai berendezések (bútorok, irodai gépek, eszközök, informatikai eszközök) beszerzése,
- Szervezetfejlesztés:
 - szakmai tanácsadás a TDM-ek megalakításához (pl. működési szabályzatok elkészítése),
 - a szervezet szakembereinek képzése
- Informatikai rendszer kialakítása:
 - Kapcsolódás az egységes TDM informatikai rendszerhez, szoftverfejlesztés, tartalom- és szolgáltatásfejlesztés
- Szakmai program megvalósítása, elsősorban az alábbiak szerint:
 - turizmusfejlesztési stratégia/program megvalósítása
 - turisztikai imázs és arculatterv készítése, márka tervezés és fejlesztés
 - turisztikai termékfejlesztési program és kapcsolódó előkészítő tanulmányok készítése, projektek előkészítése
 - marketing stratégia, marketing kommunikációs kampányok tervezése és gyakorlati megvalósítása;
 - szemléletformálás, tájékoztatás, képzés
 - programtervezés, rendezvény koordináció

4. DAL

4.1. Versenyképes turisztikai termék és attrakciófejlesztés

A. komponens: Dél-Alföld Spa”, egészségturisztikai létesítmények komplex fejlesztése

- A meglévő fürdőkben új gyógy-, termál- és élményfürdőzési szolgáltatások létrehozása, valamint a meglévő (korszerű elvárásoknak nem megfelelő) szolgáltatások színvonalának emelése, fejlesztése.
- A meglévő fürdőkben az egészségturisztikai szolgáltatások (gyógyászati, wellness, sport) fejlesztése, valamint az egészségturisztikai infrastruktúra színvonalának emelése a modern egészségturisztikai és technológiai követelményeknek megfelelően.
- Kiegészítő jelleggel támogatható tevékenység a meglévő szolgáltatások bővítéséhez szükséges termálkút létesítések
- Kiegészítő jelleggel támogatható tevékenység továbbá a gyógyvízzé, gyógyiszappá vagy ásványi vízzé minősített természetes gyógytényezők gyógyító hatásainak további vizsgálata, azzal a céllal, hogy a kutatások eredményeire alapozva további kezelések, terápiás módszerek kerülhessenek kidolgozásra és alkalmazásra.
- Kiegészítő jelleggel támogatható tevékenység a balneológiai célra használt gyógy-, termálvízkezelés, ártalmatlanítás és elhelyezés korszerű technológiai feltételeinek kialakítása.
- Családbarát szolgáltatások kialakítása

B. komponens: Muzeális intézmények, tematikus bemutatóhelyek és az épített örökség turisztikai célú fejlesztése

- Új funkcióként interaktív bemutatóhelyek és tematikus bemutatóhelyek létrehozása, valamint egyházi létesítmények turisztikai célú hasznosítása;
- Múzeumi működési engedéllyel rendelkező intézmények esetén:
 - Meglévő muzeális intézmények felújítása, interaktív fejlesztése, tematikus bemutatóhelyek látogatóbarát fejlesztése (Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark Örökségprogramjában szereplő tevékenységek közül, amelyek illeszkednek a komponens céljaihoz, elvárásaihoz);
 - Turisztikai és látogatói kiszolgáló infrastruktúra (információs pontok, ruhatárak, kávézók, vizesblokkok, múzeumi boltok, „audio guide”-rendszerek) fejlesztése;
 - Régió-specifikus, tematikus kulturális utak hálózati egységét képező muzeális intézmények komplex fejlesztése, a turizmusfejlesztés jegyében. (Hálózatos rendszerek kialakítása esetén átfogó, teljes körű

fejlesztés, melybe a turisztikai és látogatói infrastruktúra biztosítása mellett a kulturális út választott tematikája szerinti kiállítások, múzeumpedagógiai fogadóterek kialakítása, valamint az épület külső-belső felújítása is beletartozhat);

- Múzeumi működési engedéllyel nem rendelkező egyéb kiállítások, bemutatóhelyek esetén:
 - Helytörténeti gyűjtemények, kulturális turisztikai vonzerőt jelentő helyszínek kialakítása, a meglévők fejlesztése.
- Várak, kastélyok, kúriák, tájházak - valamint a hozzájuk kapcsolódó parkok - és régészeti romterületek, egyéb bemutatóhelyek turisztikai célú megújítása és látogatóbarát fejlesztése.
- Kiegészítő jelleggel biztonságtechnikai berendezések beszerzése, beszerelése.
- Családbarát szolgáltatások kialakítása

C. komponens: Kulturális és gasztronómiai turisztikai célú rendezvények infrastrukturális háttérének fejlesztése

- Országos/nemzetközi jelentőségű kulturális és gasztronómiai turisztikai célú rendezvények infrastrukturális háttérének fejlesztése
 - Színpadok fejlesztése (hang-, látvány-, színpadtechnika);
 - Turistafogadás infrastrukturális háttérének megteremtése (nézőtér kialakítás, információs pontok, vendégfogadáshoz szükséges infrastruktúra és eszközök, szociális helységek/blokkok stb.);
 - Kiegészítő jelleggel a rendezvény helyszínénél szolgáló, a rendezvények lebonyolításához szükséges háttérleléstítmények felújítása;
 - Kiegészítő jelleggel kizárólag a rendezvény helyszínénél szolgáló terek felújítása.

D. komponens: Bor- és pálinkaturizmushoz kapcsolódó kizárólag turisztikai célú infrastrukturális fejlesztések (100 ezer euro értékhatár felett)

- Borospincék kizárólag turisztikai célú infrastrukturális fejlesztései;
- Borkészítés, szőlőművelés, borvidék hagyományait, művészetét bemutató helyek kialakítása;
- A pálinkát, mint hungaricumot, a pálinkakészítés hagyományait, módszereit megismertető, kizárólag turisztikai célokat szolgáló kulturált bemutatóhelyek kialakítása és infrastrukturális fejlesztései.

E. komponens: Aktív turisztikai fejlesztések

- Vizek mentén aktív turizmusfejlesztésének céljával szabadstrandok, kikötők és egyéb vízi sportoláshoz kapcsolódó szolgáltató létesítmények és egységek fejlesztése és kiépítése
- Gyalogtúra útvonalak kialakítása pihenőhelyekkel, valamint kerékpáros – és vízitúra útvonalak mentén kiszolgáló helyek, pihenőhelyek kialakítása;
- Kerékpáros turisztikai szolgáltatások kialakítása
- A természeti területek turisztikai látogathatóságához szükséges fejlesztések pl. helyi természeti értékek, területek, egyedi tájértékek turisztikai célú bemutatására alkalmas többfunkciós bemutatóterek, természeti és tájvédelmi tematikájú szolgáltató létesítmények kialakítása az aktív turisztikai helyszíneken (gyalogos, vízi túraútvonalak mentén).
- Családbarát szolgáltatások kialakítása

A konstrukció egységes támogatható tevékenységei:

- A támogatott turisztikai vonzerők használatához közvetlenül kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések, pl. feltáró utak, közterületek, parkok felújítása, kizárólag kiegészítő jelleggel.
- Kiegészítő jelleggel a turisták/vendégek tájékoztatására szolgáló eszközök beszerzése, kihelyezése, valamint tájékoztató segítő táblák, térképek elhelyezése a terepen;
- Kiegészítő jelleggel a turisztikai szolgáltatások minőségi fejlesztéséhez szakemberek szakmaspecifikus, informatikai és e-marketing, idegen nyelvi, kommunikációs készségre irányuló képzése, valamint baleset- és

bűnmegelőzés javításához kapcsolódó szolgáltatások;

- Infrastrukturális beruházások esetén kötelező a széleskörű akadálymentesség megoldása.

F. komponens: Konferenciaturizmushoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések

- Új önálló komplex (multifunkcionális) hasznosítású, konferenciák, képzések, vásárok, kulturális rendezvények, szakkiallítások elhelyezésére alkalmas terek létrehozása
- Működő önálló konferencia helyszíneken új szolgáltatások kialakítása és/vagy a meglévő szolgáltatások minőségi fejlesztése a következő funkciókkal
 - interaktív kiállítóterek;
 - mobil rendezvényterek;

G. komponens

Egyedi projekt. A 211/2006. (X. 20.) az EU Költségvetéséből 2007-től támogatandó egyedi projektek és komplex fejlesztések előkészítéséhez szükséges decentralizált forrás felhasználásáról szóló, valamint a 255/2006. (XII. 8.) a 2007-2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának alapvető szabályairól és felelős intézményeiről szóló Kormány Rendeletben foglaltak szerint.

H komponens: A kiemelt projekt eljárás keretében megvalósítandó F komponens projektjeinek előkészítésével kapcsolatos tevékenységek támogathatók

4.2. Turisztikai fogadóképesség javítása

A. komponens: Kereskedelmi szálláshelyek minőségi és mennyiségi fejlesztése

- Új kereskedelmi szálláshelyek építése
- Meglévő kereskedelmi szálláshelyek kapacitásnövelése és szolgáltatásainak minőségi és mennyiségi fejlesztése
- Meglévő szálláshelyek szolgáltatásainak és a szolgáltatások infrastrukturális hátterének minőségi fejlesztése

B. komponens: Turisztikai desztináció menedzsment szervezetek és rendszerek létrehozása

A helyi, térségi, kistérségi szintű desztináció-menedzsment szervezetek kerülnek támogatásra:

- A helyi, térségi, kistérségi szintű turisztikai desztináció-menedzsment szervezetek működéséhez szükséges infrastrukturális feltételek megteremtése:
 - irodahelyiség kialakításához meglévő épület felújítása, bővítése, átalakítása,
 - irodai berendezések (bútorok, irodai gépek, eszközök, informatikai eszközök) beszerzése,
- Szervezetfejlesztés:
 - szakmai tanácsadás a TDM-ek megalakításához (pl. működési szabályzatok elkészítése),
 - a szervezet szakembereinek képzése
- Informatikai rendszer kialakítása:
 - Kapcsolódás az egységes TDM informatikai rendszerhez, szoftverfejlesztés, tartalom- és szolgáltatásfejlesztés
- Szakmai program megvalósítása, elsősorban az alábbiak szerint:
 - turizmusfejlesztési stratégia/program megvalósítása
 - turisztikai imázs és arculatterv készítése, márka tervezés és fejlesztés
 - turisztikai termékfejlesztési program és kapcsolódó előkészítő tanulmányok készítése, projektek előkészítése
 - marketing stratégia, marketing kommunikációs kampányok tervezése és gyakorlati megvalósítása;
 - szemléletformálás, tájékoztatás, képzés

- programtervezés, rendezvény koordináció

5. ÉAL

5.1. Versenyképes turisztikai termék- és attrakciófejlesztés

A) komponens: Gyógy- és termálturizmus feltételrendszerének fejlesztése

- Meglévő termál- és gyógyfürdők infrastruktúrájának korszerűsítése, fejlesztése (pl. medencék felújítása, építése, új élményelemek – pl. csúszdák stb. – építése, a meglévők felújítása stb.).
- Meglévő termál- és gyógyfürdők kiszolgáló infrastruktúrájának (pl. öltözők, mosdók, napozók, kezelő helyiségek építése, meglévők felújítása stb.) kiépítése, felújítása és berendezéseinek fejlesztése.
- Meglévő termál- és gyógyfürdők fedett területeinek növelése (változó időjárású körülmények között is használható medencék kialakítása).
- Meglévő rehabilitációs központok gyógyturisztikai célú infrastrukturális fejlesztésének (pl. épületek, medencék felújítása, átalakítása, bővítése stb.) és szolgáltatásainak bővítése (pl. fürdőzésre alkalmas medencék kialakítása stb.).
- Az alapvetően gyógy- és termálvízhez kapcsolódó turisztikai, wellness, egészségügyi és ezeket kiegészítő szolgáltatások komplex fejlesztése, bővítése.

B) komponens: Természeti és környezeti értékekre alapozott turizmus fejlesztése

- Örökségvédelem szempontjából jelentős természeti értékekre alapozott turisztikai helyszínek, látnivalók (túraútvonalak, tanösvények, bemutató területek, állat- és növénykertek, vadasparkok, natúrparkok, madármegfigyelő helyek) létesítésére, védelmére, megőrzésére és bemutatására irányuló fejlesztések, a hozzájuk kapcsolódó rekreációs szolgáltatások (pl. látogatóközpontok, környezetbe illő pihenőhelyek kialakítása, ezek infrastrukturális feltételeinek megteremtése: vízvételi lehetőség, hulladékgyűjtés, főzőhelyek stb.) kialakítása, eszközök beszerzése.
- Az OTRT törzshálózat részét képező, valamint az EuroVelo kerékpárút-hálózathoz kapcsolódó, továbbá a megyei tervekben szereplő regionális és kistérségi turisztikai célú kerékpárutak és a kapcsolódó szolgáltatások kialakítása, fejlesztése, eszközök beszerzése (pl. kerékpárutak kiépítése, biztonságos kerékpármegőrzés, a Tisza-tó körüli, illetve az árvízvédelmi töltéseken lévő kerékpárutak fejlesztése stb.).
- Vízitourizmus infrastrukturális feltételrendszerének fejlesztése (pl. szabadvízi strandok komfortosítása – pl. zuhanyzó, mosdó, mobil WC, öltöző, tájba illő pavilonok, büfék kialakítása stb. –, vízi közlekedési eszközök környezetbarát üzemmódra – pl. elektromos vagy napenergia hajtásra – történő átállítása stb.).
- Vízi közlekedés infrastrukturális feltételrendszerének fejlesztése (kikötőhálózat turisztikai célú, összehangolt fejlesztése, kikötők felújítása, újak építése).
- Turisztikai célú vasúti mellékvonalak (kisvasutak, erdei vasutak) és kapcsolódó létesítményeik felújítása, fejlesztése.

C) komponens: Kulturális és örökségturizmus infrastrukturális fejlesztése

- Működési engedéllyel rendelkező muzeális intézmények és múzeumi működési engedéllyel nem rendelkező egyéb kiállítások, bemutató helyek (pl. az Országbemutató Program rendszerébe illeszkedő kastélyok, kúriák, egyházi létesítmények, illetve régészeti romterületek, egyéb bemutatóhelyek) felújítása, turisztikai célú, látogatóbarát fejlesztése (pl. gyűjtemény bemutatására alkalmas többfunkciós terem, kiállítóter, vendégfogadó területek kialakítása stb.).
- Állandó kiállításokhoz kapcsolódó kiállítási tárgyak beszerzése.
- Tematikus útvonalak kijelölése, az útvonal mentén található műemlékek felújítása, látogathatóvá tétele.
- A régió kulturális, természeti és helytörténeti értékeihez, emlékeihez kapcsolódó turisztikai célú témaparkok kialakítása és fejlesztése.

D) komponens: Konferencia-, rendezvény- és sport-turizmus infrastrukturális feltételének javítása

- Nemzetközi, országos és regionális vonzerővel rendelkező, hagyományosan megrendezésre kerülő kulturális, vallási, művészeti stb. rendezvények, fesztiválok infrastrukturális háttérfeltételeinek megteremtése (pl. szükséges eszközök, technikai berendezések beszerzése, szabadtéri színpadok, lelátók beszerzése vagy építése, meglévők felújítása, korszerűsítése stb.). Pályázni csak a regionális rendezvény naptárban szereplő, nem első alkalommal megrendezésre kerülő rendezvényekkel, fesztiválokkal lehet.
- Országos és nemzetközi szintű sportrendezvények infrastruktúrájának turisztikai célú fejlesztése – az országos és nemzetközi rendezvények esetében előírt paramétereknek való megfelelés érdekében a meglévő létesítmények átalakítása, korszerűsítése, technológiai berendezések beszerzése, kiszolgáló létesítmények kialakítása, felújítása stb.

E) komponens: Kiemelt projektek

- Az A), B), C), és D), komponensek tevékenységei támogathatóak.

F) komponens: Kiemelt projektek előkészítése

A kiemelt projekt eljárás keretében megvalósítandó E) komponens projektjeinek előkészítésével kapcsolatos tevékenységek támogathatóak.

5.2. Kereskedelmi szálláshelyek és szolgáltatások minőségi fejlesztése

- Meglévő, 3 és 4 csillagos, I. osztályú vagy „C” minősítési kategóriájú kereskedelmi szálláshelyeken új szállásférőhelyek létesítése. Meglévő alacsonyabb kategóriájú kereskedelmi szálláshelyek kapacitásnövelése kizárólag a fenti kategóriákba történő átlépés esetén támogatható. Szállodák esetében azonban kizárólag a 3 csillagos kategóriából a 4 csillagos kategóriába történő átlépés támogatható.
- Új kereskedelmi szálláshelyek építése az alábbi kategóriákban lehetséges:
 - 4 csillagos szállodák,
 - 3 és 4 csillagos kempingek,
 - I. osztályú panziók,
 - I. osztályú üdülőházak,
 - „C” kategóriás ifjúsági szállók.
- A fenti kategóriájú új kereskedelmi szálláshelyek létrehozása meglévő épület funkcióváltással történő átalakításával.
- A szálláshelyeken kínált szolgáltatások körének bővítése, döntően a szállóvendégek kiszolgálása érdekében, kiemelten
 - konferencia termek kialakítása (plenáris és szekciótermi kapacitás egyaránt), illetve
 - az egészséges életmódot elősegítő wellness-, fitness- és gyógy-szolgáltatások (pl. fitness terem, szauna, masszázs stb.),
 - szabadidős és sport-szolgáltatások (pl. tenispálya, kizárólag kereskedelmi szálláshelyen működtetett lovagoltatás, kerékpár-kölcsönzés stb.)
 - családbarát szolgáltatások,
 - helyi termékek értékesítése stb.

5.3. Desztináció-menedzsment fejlesztés A helyi, térségi, kistérségi szintű desztináció-menedzsment szervezetek kerülnek támogatásra:

- A helyi, térségi, kistérségi szintű turisztikai desztináció-menedzsment szervezetek működéséhez szükséges infrastrukturális feltételek megteremtése:
 - irodahelyiség kialakításához meglévő épület felújítása, bővítése, átalakítása,
 - irodai berendezések (bútorok, irodai gépek, eszközök, informatikai eszközök) beszerzése,
- Szervezetfejlesztés:
 - szakmai tanácsadás a TDM-ek megalakításához (pl. működési szabályzatok elkészítése),
 - a szervezet szakembereinek képzése
- Informatikai rendszer kialakítása:
 - Kapcsolódás az egységes TDM informatikai rendszerhez, szoftverfejlesztés, tartalom- és szolgáltatásfejlesztés
- Szakmai program megvalósítása, elsősorban az alábbiak szerint:
 - turizmusfejlesztési stratégia/program megvalósítása
 - turisztikai imázs és arculatterv készítése, márkatervezés és fejlesztés
 - turisztikai termékfejlesztési program és kapcsolódó előkészítő tanulmányok készítése, projektek előkészítése
 - marketing stratégia, marketing kommunikációs kampányok tervezése és gyakorlati megvalósítása;
 - szemléletformálás, tájékoztatás, képzés
- programtervezés, rendezvény koordináció

6. ÉMA

6.1. Versenyképes turisztikai termék- és attrakciófejlesztés

„A” komponens: Turisztikai attrakciók fejlesztése

(kiemelt projektek) Turisztikai attrakciók, vonzerők beruházás jellegű támogatása, valamint szorosan kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése, illetve összehangolt programok, rendezvények támogatása az alábbiak alapján:

Egészségturizmus fejlesztése

- meglévő termál- és gyógyfürdők fejlesztése
- klimatikus gyógyhelyek fejlesztése
- barlang gyógyászat

Örökség és kulturális turizmus

- kastélyok és várak, muzeális intézmények, egyházi műemlékek, zarándokutak, ipartörténeti értékek turisztikai célú látogatóbarát fejlesztése
- bor (100 ezer euró értékhatár felett)-, gasztronómia turisztikai fejlesztések
- tematikus kulturális utakhoz kapcsolódó fejlesztések

Aktív és ökoturizmus

- vízi-, téli sport turizmus projektek
- természeti értékekkel, kulturális örökséggel összefüggésben lévő turisztikai célú téma-, kalandparkok fejlesztése
- naturparkok és védett természeti területek turisztikai célú fejlesztése,
- turisztikai célú erdei kisvasutak fejlesztése
- elsősorban az OTTrT-ben meghatározott kerékpárút törzshálózat részét képező turisztikai célú kerékpárutak és hozzá kapcsolódó kiszolgáló szolgáltatások fejlesztése

„B” komponens: Nemzetközi, országos jelentőségű rendezvények, programsorozatok, fesztiválok, (kivéve konferenciák) infrastrukturális fejlesztése

„C” komponens: A kiemelt projekt eljárás keretében megvalósítandó turisztikai attrakciók fejlesztése c. komponens projektjeinek előkészítésével kapcsolatos tevékenységek támogathatóak.

6.2. Fogadóképesség fejlesztése

Kereskedelmi szálláshelyek és szolgáltatások minőségi fejlesztése Kereskedelmi szálláshelyek és szolgáltatások minőségi fejlesztése A támogatott turisztikai vonzerők környezetében

- Magas minőségű szolgáltatásokat nyújtó szállodák építése kiemelt desztinációs területeken, (5 csillagos szállodák kialakítása nem támogatható)
- Meglévő kereskedelmi szálláshelyek és szolgáltatásaik minőségi és/vagy mennyiségi fejlesztése, kivéve panziók.

6.3. Desztináció-menedzsment fejlesztés

A, Regionális, térségi desztináció-menedzsment (DM) szervezetek, Regionális klaszterek, valamint Regionális Turisztikai Kutatási és Befektetés-ösztönző Innovatív Szolgáltató Központ létrehozása Regionális, térségi desztináció-menedzsment szervezetek kerülnek támogatásra:

- A regionális, térségi szintű turisztikai desztináció-menedzsment szervezetek működéséhez szükséges infrastrukturális feltételek megteremtése:
 - irodahelyiség kialakításához meglévő épület felújítása, bővítése, átalakítása,
 - irodai berendezések (bútorok, irodai gépek, eszközök, informatikai eszközök) beszerzése,
 - Szervezetfejlesztés:
 - szakmai tanácsadás a TDM-ek megalakításához (pl. működési szabályzatok elkészítése),
 - a szervezet szakembereinek képzése
 - Informatikai rendszer kialakítása:
 - Kapcsolódás az egységes TDM informatikai rendszerhez, szoftverfejlesztés, tartalom- és szolgáltatásfejlesztés
 - Szakmai program megvalósítása, elsősorban az alábbiak szerint:
 - turizmusfejlesztési stratégia/program megvalósítása
 - turisztikai imázs és arculatterv készítése, márká tervezés és fejlesztés
 - turisztikai termékfejlesztési program és kapcsolódó előkészítő tanulmányok készítése, projektek előkészítése
 - marketing stratégia, marketing kommunikációs kampányok tervezése és gyakorlati megvalósítása;
 - szemléletformálás, tájékoztatás, képzés
- programtervezés, rendezvény koordináció

B, Regionális Turisztikai Kutatási és Befektetés-ösztönző Innovatív Szolgáltató Központ és termék alapú, regionális szintű klaszterek létrehozása és tevékenységének támogatása

C, Támogatandó a termék alapú (pl. bor; egészségturizmus) regionális szintű klaszterek létrehozása és tevékenységének támogatása

- Termék alapú közösségi marketing és kommunikációs tevékenység és marketing eszközök készítése
- Termék szintű arculati elemek kialakítása
- Informatikai infrastruktúra kialakítása

7. KDU

7.1. Kiemelt és integrált vonzerő-, termék- és infrastruktúra-fejlesztések támogatása

A) komponens: Kiemelt, kulturális örökségre épülő vonzerők fejlesztése

A komponens a régió kiemelt, (potenciálisan) országos és nemzetközi jelentőségű, kulturális örökségre épülő vonzerőinek értéknövelő megújítását és turisztikai hasznosítását célozza meg. Ezek döntően az ún. „Királyi Városok” integrált turisztikai fejlesztéseit, az Országbemutató Program régiós örökségvédelmi fejlesztéseit, valamint a Világörökség-várományos helyszínek fejlesztéseit jelentik.

- Kastélyok és várak, egyházi létesítmények, műemlékek értéknövelő megújítása,
- múzeális intézmények és régészeti lelőhelyek látogatóbarát szolgáltatásainak fejlesztése (önállóan nem, csak az első támogatható tevékenységgel együtt).
- A régió kulturális-történelmi emlékeihez kapcsolódó turisztikai célú témaparkok fejlesztése (önállóan nem, csak az első támogatható tevékenységgel együtt).
- A kiemelt projektek közvetlen környezetében utcák, terek turisztikai funkciókkal (pl. fény- és hangjáték) történő megújítása (önállóan nem, csak az első támogatható tevékenységgel együtt).

B) komponens: A régió arculatát meghatározni képes egyéb turisztikai vonzerők támogatása

A komponens magába foglalja a régió kiemelt vonzerőkön túli, kulturális-történelmi, illetve természeti örökségre épülő, nagyobb léptékű turisztikai fejlesztéseit, a használhatóságot és a fenntarthatóságot biztosító szolgáltatásokkal együtt.

- Kastélyok és várak, egyházi létesítmények, valamint műemlék, műemlék jellegű és helyi védelem alatt álló épületek, építmények közösségi célú értéknövelő megújítása.
- Egyéb védelem alatt álló épületek, építmények fejlesztése jövedelemtermelés céljából.
- múzeális intézmények és régészeti lelőhelyek látogatóbarát szolgáltatásainak fejlesztése és szükség szerint felújítása, bővítése
- A régió kulturális, természeti és helytörténeti értékeihez, emlékeihez kapcsolódó turisztikai célú témaparkok fejlesztése.
- Termál- és gyógyfürdők fejlesztése, meglévő termál- és gyógyfürdők szolgáltatási színvonalának fejlesztésével, gyógyászati szolgáltatások fejlesztésével a gyógyfürdőkben, valamint indokolt esetben új termál- és gyógyfürdők létesítése.
- Nemzeti parkok, natúrparkok és más védett természeti területek turisztikai látogathatóságához szükséges fejlesztések közcélú ösztönzése.
- A természeti értékek vállalalkozási tevékenység alapú fejlesztése
- Az aktív turizmus (ezen belül a vízi turizmus – pl. közforgalmú kikötők) fejlesztései

C) komponens: Integrált turisztikai település- vagy térségfejlesztés és tematikus fejlesztések

- Az integrált fejlesztések egy adott település vagy több, egységes fogadóterületet alkotó, szomszédos település komplex, különféle turisztikai vonzerőket és szolgáltatásokat egyaránt érintő akcióit ölelik fel, a települési-térségi marketingstratégiához igazodva. Ennek keretén belül kifejezetten az együttműködésekre épülő, több objektumot érintő, összehangolt turisztikai fejlesztések kerülnek támogatásra.

Az integrált turisztikai település- vagy térségfejlesztés tevékenységcsoportján belül elsősorban a régiót jellemző turizmusági kerületek preferálására, az alábbiak szerint:

- kulturális, történelmi, régészeti, néprajzi emlékhelyek, egyéb szellemi értékek (pl. műemlékmalom, emlékház, romos templom vagy vár, stb.);
- a helyszín(ek) számára jelentőséggel bíró természeti és táji értékek (őspark, vízfolyás, szikla-együttes, stb.) közcélú fejlesztései
- a természeti értékek vállalalkozási tevékenység alapú fejlesztése
- bor- és gasztronómiai turizmushoz kapcsolódó létesítmények (pincék, vinotéka, hagyományos ételeket készítő műhely, stb.), a borturizmus tekintetében kizárólag 100 ezer euró feletti támogatási összeg pályázható
- egészségturizmushoz kapcsolódó létesítmények (sétányok, gyógyvizes díszkutak, ivócsarnokok, Kursaal, stb.)

Emellett azonban az adott településre vagy térségre pozitív hatású, gyenge vagy hiányzó vonzerők is bekapcsolhatók az együttműködésekben alapuló fejlesztésekbe, amennyiben a felsorolt területek körül legalább kettőhöz csatlakoznak.

- A tevékenységcsoport – tematikus utak fejlesztése formájában – egy-egy konkrét, turisztikai-piaci szempontból értelmezhető, az egyes projektekben definiált téma vagy turisztikai termék turisztikai fogadóterületeken átnyúló fejlesztését célozza meg, térségi együttműködés keretében. Ilyen témák illetve termékek különösen:
 - bányászat, ipartörténeti emlékek
 - vallási emlékhelyek,
 - történelmi-művészeti korszakok,
 - bor- és gasztronómia,
 - kulturális turizmus.
- Az integrált tematikus fejlesztések körét képezi a kerékpárutak fejlesztése, ha a megvalósítandó útvonal(ak) a nagy turisztikai látogatottságú fogadóterületek tágabb környékének feltárására, és ezáltal hosszabb tartózkodásra ösztönöz(nek).

D) komponens: Balaton Kiemelt Üdülőkörzethez kapcsolódó vonzerőfejlesztések

- Balaton zászlóshajó programban nevesített tevékenységek támogatása

E) komponens: A) komponens keretében támogatott kiemelt projektek előkészítése

- A kiemelt projekt eljárás keretében megvalósítandó 2.1.1. Konstrukció A komponens projektjeinek előkészítésével kapcsolatos tevékenységek támogathatóak

7.2. Szálláshelyek és a turisztikai termékkínálat értékét növelő egyéb szolgáltatások infrastruktúrális és minőségi fejlesztése **Kereskedelmi szálláshelyek fejlesztése:**

- Új szálláshelyek létesítése:
 - 3 csillagos szállodák és I. osztályú panziók;
 - Alacsonyabb kategóriájú szállodák vagy panziók, illetve ifjúsági szállások, turistaházak, üdülőházak és kempingek, amennyiben a vonzerők jellege kifejezetten indokolja.
- Meglévő kereskedelmi szálláshelyek felújítása, bővítése, fejlesztése (ha magasabb kategóriába soroláshoz szükséges fejlesztést és/vagy szolgáltatás-bővítést eredményez).
- Turisztikai termékkínálat értékét növelő egyéb szolgáltatások
 - szabadidős- és sportszolgáltatások – pl. sportszerkölcsonzés és kapcsolódó hálózat-kiépítés, animációs és rekreációs szolgáltatások, szórakoztató tevékenységek infrastruktúrális háttérének fejlesztése. Csak meglévő vonzerőkhöz kapcsolódóan támogathatók, egyéb, speciális feltételek mellett (későbbi kidolgozással);
 - rendezvény-szolgáltatások – elsősorban eszközbeszerzések és infrastruktúrális fejlesztések, mint pl. rendezvényhelyszínek kialakítása, különleges berendezések beszerzése, stb;
 - közlekedési szolgáltatások – elsősorban eszközbeszerzések és fejlesztések (pl. muzeális értékű hajó, stb.), a meglévő vonzerőkhöz kapcsolódóan;
 - egészségügyi-rekreációs szolgáltatások – pl. a szálláshelyek és fürdők wellness-, fitness- és gyógy-szolgáltatásainak fejlesztése, bővítése;
 - kulturális szolgáltatások – az adott település, térség kulturális hagyományaihoz és újításaihoz egyaránt szorosan kapcsolódó szolgáltatások, a meglévő vonzerőkhöz kapcsolódóan.

7.3. Térségi és helyi turisztikai együttműködési rendszerek, az információs rendszerek és a marketing fejlesztése

A) Komponens: Helyi és térségi TDM szervezetek létrehozása és fejlesztése

- A helyi, térségi, kistérségi szintű turisztikai desztináció-menedzsment szervezetek működéséhez szükséges infrastruktúrális feltételek megteremtése:
 - irodahelyiség kialakításához meglévő épület felújítása, bővítése, átalakítása,

- irodai berendezések (bútorok, irodai gépek, eszközök, informatikai eszközök) beszerzése,
- Szervezetfejlesztés:
 - szakmai tanácsadás a TDM-ek megalakításához (pl. működési szabályzatok elkészítése),
 - a szervezet szakembereinek képzése
- Informatikai rendszer kialakítása:
 - Kapcsolódás az egységes TDM informatikai rendszerhez, szoftverfejlesztés, tartalom- és szolgáltatásfejlesztés
- Szakmai program megvalósítása, elsősorban az alábbiak szerint:
 - turizmusfejlesztési stratégia/program megvalósítása
 - turisztikai imázs és arculatterv készítése, márka tervezés és fejlesztés
 - turisztikai termékfejlesztési program és kapcsolódó előkészítő tanulmányok készítése, projektek előkészítése
 - marketing stratégia, marketing kommunikációs kampányok tervezése és gyakorlati megvalósítása;
 - szemléletformálás, tájékoztatás, képzés programtervezés, rendezvény koordináció

B) Komponens: Integrált térségi és helyi turisztikai információs rendszerek fejlesztése

- a turisztikai információs szolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztése, pl. információs irodák kialakítása, felújítása, Touch-info és más önkiszolgáló információs pontok létesítése, információs táblarendszerek fejlesztése, tanösvények és tematikus túraútvonalak információs tábláinak elhelyezése.
- komplex és színvonalas tájékoztatást lehetővé tevő látogatóközpontok, illetve ökopontok kialakítása.
- az elektronikus, interaktív információ-szolgáltatási rendszerek kialakítása, ami tartalmazza a turisztikai tartalomszolgáltatások fejlesztését, mobil, helyzetfüggő („location based”) információs rendszerek létesítését, valamint integrált térségi turisztikai foglalási rendszerek fejlesztését.

C) Komponens: A térségi és helyi idegenforgalmi marketing hatékonyságának javítása

- a térségi vagy helyi turisztikai arculat kialakítására, illetve egyéb turisztikai márkafejlesztésekre irányuló tevékenységek, ezeken belül az arculatfejlesztést szolgáló kutatások, a turisztikai imázs definiálása és arculatterv készítése, az arculatformáló termékek tervezetése vagy kiválasztása.
- a térségi és helyi turisztikai kártyarendszerek kialakítása, a meglévő termékkínálatához és arculathoz illeszkedő turisztikai kiadványok készítése.
- a turisztikai vásárokon való megjelenés támogatása.

D) komponens: Balatoni turisztikai desztinációs menedzsment rendszer kialakítása és fejlesztése

- Balaton zászlóshajó programban nevesített tevékenységek támogatása